

AZ ELTE SZAKKOLLÉGIUMI STRATÉGIÁJA *

Egy körültekintően kidolgozott szakkollégiumi stratégia elfogadásával az Egyetem hosszú távon megalapozhatja tehetséggondozó műhelyeinek szakmai sikerét. A sikeres szakkollégiumi munka eredményei az egyetemi rangsorokban, az egyetemi finanszírozásban, és az egyetemen túlmutató területeken is megjelenhetnek.

Az ELTE öt szakkollégiuma, az *Eötvös Collegium*, a *Bolyai Kollégium*, a *Bibó István Szakkollégium*, az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium*, és az *Illyés Sándor Szakkollégium*¹ lefedi az Egyetem valamennyi kara által gondozott tudományterületeket. Az egyes szakkollégiumok munkája nagymértékben saját hagyományokra is támaszkodik, de azok közös alapja minden esetben az együttlakó szakmai közösség elhivatottsága és alkotómunkája. Bár a kollégiumi együttlakás teremti meg a szakkollégiumi működés alapfeltételét, a szakkollégiumok elsősorban *önkormányzati elven működő oktatási műhelyek*, amelyek szerteágazó képzési és kutatási tevékenységet folytatnak – ezért is megkerülhetetlen, hogy az Egyetem önálló stratégiát dolgozzon ki ezen a területen.

A szakkollégiumi képzések alkalmasak arra, hogy speciális, az egyetemi képzésben kisebb hangsúlyt kapó tudományterületeken is *versenyképes tudást* közvetítsenek. A szakkollégiumi képzés módszere is sajátos abban a tekintetben, hogy a kiscsoportos foglalkozások, egyéni konzultációk keretében – a tárgyi ismeretek közvetítése mellett – jóval nagyobb tér nyílik a különböző *kompetenciák* erősítésére. A szakkollégiumi kutatások sok esetben hiánypótlók, eredményeik a tudományos közvélemény számára is hasznosíthatók. Az intenzív szakkollégiumi *kutatómunka* adja meg a megfelelő háttérrel ahhoz, hogy a különböző tanulmányi versenyeken, elsősorban az Országos Tudományos Diákköri Konferencián a szakkollégisták adják a *díjazott ELTE hallgatók* jelentős arányát.² A szakkollégiumok társadalmi szerepvállalása keretében középiskolások számára meghirdetett programok sokat tesznek hozzá a legkiválóbb egyetemi hallgatók *sikeres utánpótlásához*.

Az eredményekhez megfelelő működési keretek és megfelelő háttér biztosítása is szükséges – a szakkollégiumi stratégia (*a továbbiakban: Stratégia*) elsősorban ebben a tekintetben kíván a szakkollégiumi képzés sajátosságaira figyelemmel lévő, és fenntartható megoldásokat kínálni. A szakkollégiumi munka alapja az együttlakó szakmai közösség önkormányzati elv alapján történő működése – mind szakmai, mind pedig gazdasági vonatkozásban – ami az Egyetem által biztosított megfelelő háttérrel lehet sikeres. Bár a szakkollégiumok – kis létszámukból adódóan – szálláshelyként természetesen nem lehetnek piacképesek, a szakmai eredmények tekintetében sokszorosan azok, ami a felsőoktatás új finanszírozási rendszerében – más tényezőkkel együtt – jelentős támogatást jelent az Egyetem számára. Stratégiai kérdés tehát egy olyan *irányítási és gazdasági háttér* kidolgozása, amely a jelenlegi kereteket megőrző, fenntartható, professzionális működtetés mellett a versenyképesség és a szakmai eredményesség további erősítésére helyezi a fő hangsúlyt.

A Stratégia első része helyzetképet vázol fel, amely kitér az ELTE szakkollégiumainak közös és adott esetben intézményenként eltérő jellemzőire a következő területeken: (a) a szakkollégiumi képzési

* A Stratégia összeállítását *Dr. Borsodi Csaba*, az oktatási és tanulmányi ügyek korábbi rektorhelyettese és *dr. Pozsár-Szentmiklósy Zoltán*, a hallgatói ügyek rektori biztosa koordinálta. A Stratégiához szükséges előkészítő anyagok összeállításában közreműködött *Dr. Horváth László*, az Eötvös Collegium igazgatója, *Dr. Lénárd Sándor*, az Illyés Sándor Szakkollégium igazgatója, *Dr. Szalay Péter*, a Bolyai Kollégium igazgatója, *dr. Tar Adrienn*, a Bibó István Szakkollégium igazgatója, és *Dr. Wessely Anna*, az Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium igazgatója. A Stratégia összeállításához szükséges adatok továbbításában közreműködött *dr. Cseszregi Tamás* oktatási igazgató és *Dr. Horváth Ákos*, a Tehetséggondozó Tanács tagja (ELTE TTK). A Stratégiához kapcsolódó előzetes koncepcionális egyeztetésben részt vett *Dr. Juhászné Huszty Katalin* gazdasági főigazgató, a gazdálkodásra vonatkozó adatok egyeztetésében *Danisné Ravasz Judit* gazdasági főigazgató-helyettes. A Stratégia előzetes koncepcióját megvitatta az EHÖK Tudományos Bizottsága.

¹ Lásd az ELTE SZMSZ 38. § (2) bekezdését.

² A 2011. évi OTDK díjazott ELTE hallgatóinak 21,21%-a, a 2013. évi OTDK díjazott ELTE hallgatóinak 22,88%-a volt szakkollégista.

modell meghatározó elemei, (b) szakmai tevékenységek, (c) szakmai eredmények, (d) gazdálkodás, (e) irányítás. A Stratégia második része javaslatokat fogalmaz meg az egyes kérdéskörökhöz kapcsolódóan, amelyek egyaránt figyelemmel vannak a fenntarthatóság, a minőségbiztosítás és a versenyképesség szempontjaira. A Stratégia mellékletét képezik a szakkollégiumok gazdálkodását részletesen bemutató adatok.

A Stratégia átfogó megállapítása szerint a szakkollégiumok *az ELTE kiemelkedően értékes erőforrásai*, amelyeket ennek megfelelő súllyal kell kezelni. A szakkollégiumokkal kapcsolatos stratégiai javaslatok megfogalmazása során figyelemmel kell lenni arra a körülményre, hogy a hatályos jogszabályi előírások szerint a *kutatóegyetemi minősítés* egyik lényeges feltétele, hogy az Egyetem a tehetséggondozást – ezen belül a szakkollégiumok működtetését – kiemelt feladatként végezze.³

³ Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés d) pont

(A) HELYZETKÉP

I. A SZAKKOLLÉGIUMI KÉPZÉSI MODELL MEGHATÁROZÓ ELEMEI

1.1. Szabályozási keretek

A tehetséggondozást, ezen belül a szakkollégiumok működtetését a **Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény** (a továbbiakban: Nftv.) a felsőoktatási intézmények feladatává teszi.⁴ A szakkollégiumi tehetséggondozás rendszerét *A nemzeti felsőoktatási kiválóságról szóló 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet* foglalja egységes normatív keretbe. Ennek megfelelően „(A) a szakkollégium célja, hogy saját szakmai program kidolgozásával magas szintű, minőségi szakmai képzést nyújtson, segítve a kiemelkedő képességű hallgatók tehetséggondozását, közéleti szerepvállalását, az értelmiségi feladatokra történő felkészülés tárgyi és személyi feltételeinek megteremtését, a társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes értelmiség nevelését.”⁵

Az **ELTE SZMSZ** hasonló hangsúlyokat fogalmaz meg a szakkollégiumok meghatározása kapcsán: „(A) a szakkollégiumok magas színvonalú, önálló és/vagy az egyetemi képzésbe illeszkedő szakmai képzést folytató, az egyes szakterületeken való jártasság elmélyítésére további képzést nyújtó, közösségformáló, önkormányzati elven működő, társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes értelmiség kinevelését, valamint tehetséggondozást célzó intézmények.”⁶

Érdemes kiemelni, hogy az **ELTE Tehetséggondozási koncepciója**⁷ a szakkollégiumok tevékenységét, feladatait az egyes szakkollégiumok szervezeti és működési szabályzatai alapján a fenti, normatív rendelkezésekkel összhangban foglalta egységes keretbe. Ennek megfelelően a szakkollégiumok az alábbi feladatokat látják el:

- a tömegképzés keretei között is hatékonyan segítik a tehetséges diákok szakmai fejlődését;
- ennek érdekében olyan kis létszámú, emelt szintű kurzusokat szerveznek, amelyek a BA/BSc képzés keretében nem, vagy alig érintett tudáselemek átadására szolgálnak;
- törekszenek az interdiszciplinaritás jegyében szervezett kurzusok számának növelésére;
- ennek elősegítésére erősítik az egymás közti együttműködést;
- a tudományos életre való felkészítés jegyében konferenciákat szerveznek, szakmai eredményeiket publikálják;
- szorosan együttműködnek a tudományos diákkörökkel.⁸

Lényeges kérdés az is, hogy a fentiekben kiemelt célkitűzések eléréséhez és feladatok ellátásához *alapfeltételként* milyen **szervezeti és intézményi keretek** szükségesek. A szakkollégiumi működés alapfeltételeit – a sikeres szakkollégiumi modellek alapján – a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet az alábbiak szerint foglalja össze:

a) [a szakkollégium] rendelkezik létesítő okirattal, valamint szervezeti és működési szabályzattal, amelyek együttesen rögzítik a szakkollégium céljait, működési elveit, a szakkollégiumi tagsági jogviszony keletkezését, megszűnését, a tagsági formákat, továbbá a vezetőség választásának eljárását;

b) a szakkollégium létesítő okiratában, szervezeti és működési szabályzatban rögzített céljai között szerepel a felsőoktatási intézmények oktatási tevékenységén túlmenő szakmai képzés, illetve önképzési lehetőség nyújtása a tagoknak, a társadalom iránt elkötelezett értelmiségi réteg nevelése valamint az autonómia biztosítása;

⁴ Lásd: Nftv. 54. §

⁵ Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 19. § (3) bekezdés

⁶ Lásd: ELTE SZMSZ 38. § (1) bekezdés

⁷ <http://www.elte.hu/file/tehetseggondozas.pdf> (A Szenátus elfogadta a 2008. június 30-i ülésén.)

⁸ Lásd: Tehetséggondozási koncepció 7-8.

c) rendelkezik képzési programmal, amely rögzíti különösen a tagság szakmai feltételeit, a képzési vállalásokat, a szakmai teljesítmény elfogadásának elveit, továbbá a szakkollégiumi képzési program elvégzésének kötelezettségét.⁹

A fenti, a szakmai munka tartalmára vonatkozó követelményeken túl, a tagság együttlakása természetesen olyan követelmény, amely hangsúlyosan megkülönbözteti a szakkollégium szervezeti formáját más öntevékeny, szakmai jellegű diákszervezetektől. A Korm. rendelet külön kiemeli – működő és induló szakkollégiumok esetében egyaránt – a működés és együttlakás infrastrukturális feltételei biztosításának követelményét.¹⁰

Az ELTE valamennyi szakkollégiuma teljesíti a fenti követelményeket. A szakkollégiumok képzési programjai minden esetben többletismereteket nyújtanak az egyetemi képzéshez képest, nagy hangsúlyt fektetnek a hallgatók kutatási tevékenységére, egyéni képzésére, és különböző kompetenciáik erősítésére. Meghatározó az aktív hallgatói kezdeményezés és szerepvállalás a szakkollégiumok szakmai, közösségi és közéleti munkájában. Az együttlakás biztosítása – két szakkollégium esetében önálló épületben, három szakkollégium esetében más kollégiumi épületen belül – nélkülözhetetlen háttérrel biztosít a színvonalas szakmai munkához.

A fenti feladatok sikeres ellátásához megkerülhetetlen a szakkollégiumok és az egyetemvezetés közötti rendszeres egyeztetés. Az Egyetem Rektorának közvetlen irányítása¹¹ mellett ennek elsődleges fóruma a *Szakkollégiumi Hálózat Testülete*. Az ELTE SZMSZ rendelkezéseinek megfelelően „a szakmai és tehetséggondozási tevékenység összehangolt fejlesztésére, továbbá az ELTE e területen országosan mértékadó kezdeményezéseinek kimunkálására ELTE Szakkollégiumi Hálózat Testülete (SzHT) működik.”¹²

Az ELTE szakkollégiumai **országos viszonylatban is meghatározó jelentőségűek.** Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet megbízásából készített „Szakkollégiumi helyzet felmérése” címet viselő, 2011-ben folytatott átfogó kutatás tíz kiválósági mutató alapulvételével végzett összesítésében a három legjobban teljesítő intézmény közül kettő az ELTE szakkollégiuma.¹³

1.2. Önálló szakmai és képzési program

Az ELTE valamennyi szakkollégiuma – mind tematikájában, mind pedig módszertanában – speciális *képzési programot* kínál tagjai számára. A képzési program **az egyetemi képzést** jellemzően **kiegészíti** (olyan ismeretekkel, amelyek nem integrálhatóak az egyetemi curriculumba), vagy **elmélyíti**, ezen túl **elősegíti** a szakkollégisták gyakorlati ismereteinek és **készségeinek erősítését**. Az egyes képzési formák szakterületenként és szakkollégiumonként változnak, azonban közös jellemzőjük, hogy az ismeretek átadása a szakkollégiumi képzési keretben valósítható meg a leghatékonyabban. Az egyes képzési programok minden esetben igazodnak a szakkollégiumok által gondozott *tudományterületek sajátosságaihoz*, és a hallgatói pályaképet tekintve a teljes képzési ciklusra vonatkoznak.

Hasonlóképpen fontos szerepet kapnak a szakmai munkában a *kutatási programok*: több szakkollégium folytat **önállóan, vagy más szakmai szervezetekkel együttműködésben** olyan **kutatásokat**, amelyek amellet, hogy alapvetően a hallgatói közreműködésre építenek – ezzel nagyban elősegítve a szakkollégisták kompetenciáinak erősítését – az adott szakterületen önálló hozzáadott értéket képviselnek. A kutatási programok jelentős szerepet töltenek be a szakkollégisták tudományos életre való felkészítésében is.

⁹ Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 19. § (5) bekezdés

¹⁰ Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 20. § (5) bekezdés

¹¹ Lásd: ELTE SZMSZ 38. § (3) bekezdés

¹² Lásd: ELTE SZMSZ 114. § (1) bekezdés

¹³ Lásd: Szakkollégiumi helyzetkép felmérése (*Készítette az ADITUS Szolgáltató és Tanácsadó Zrt. az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet megbízásából*) Budapest, 2011.

http://femip.hu/c/document_library/get_file?uuid=53e02822-86f2-4237-a885-229a35a092e6&groupId=10136
210.

Az *Eötvös Collegium* szakmai működésének alapvető jellemzője, hogy az egyetem kínálja képzést kiegészíti, illetve annak intenzitását, eredményességét növeli, elsősorban az egyetemi képzéstől független, – de azt nem kiváltó – hagyományos értelemben vett szemináriumi és tutori foglalkozások keretében. A szakmai munkában fontos szerepet töltenek be a különböző tudományterületek szerint szervezett kutatócsoportok.

A *Bibó István Szakkollégium* szakmai munkájában egyaránt nagy hangsúlyt kapnak az egyetemi képzési programot kiegészítő kurzusok, az esetmegoldó és elemző szemináriumok, az egyéni kutatómunkát oktatói irányítás mellett támogató tutori képzések, valamint az egyes szakterületek gyakorlati aspektusainak megismerését szolgáló szakmai gyakorlatok. A Szakkollégiumot – képzési programja alapján – 2010-ben Tehetségpontként ismerte el a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács.¹⁴

A *Bolyai Kollégium* képzési programja elsősorban a heti rendszerességgel sorra kerülő szakszemináriumok és az intenzív nyelvoktatás szervezésén alapul. Az öt szakszeminárium keretében diszciplínaként egy vagy két szemináriumvezető tanár vezetésével folyik a szakmai munka, amely fontos szakmai alapot jelent a szakkollégisták későbbi kutatómunkájához is. Ez egészül ki a heti rendszerességgel megtartott *Csütörtök Estékkel*, amelyek keretében neves vendégek adnak elő változatos témákról, elsősorban a kollégisták értelmiségi feladatokra történő felkészítését segítve.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* képzési programjában elsősorban az egyetemi tananyagot kiegészítő, elmélyítő, illetve általános értelmiségi tájékozódást segítő alapozó kurzusok (társadalomelmélet, módszertan, készségfejlesztés), valamint változó tematikájú, illetve kutatási programokhoz kapcsolódó műhelyszemináriumok meghatározóak. A tapasztalatszerző műhely keretében a szakkollégisták meghatározott szociális- és fogvatartási intézményekben tartanak kiegészítő foglalkozásokat.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* képzései a neveléstudományi és pszichológiai szakterület tudományos eredményeire támaszkodnak. Ennek megfelelően a szakkollégiumi képzési rendszer módszertana is korszerű neveléstudományi elméletekre épít: a képzés a tartalomközpontúság helyett elsősorban tanulási eredmények alapú (*learning outcomes*). Kiemelt fontosságú a validáció (előzetes tudás elismerése), amely lehetővé teszi a szakkollégisták differenciált képzését a kis létszámú és gyakorlatorientált kurzusok keretében.

1.3. Együttlakó szakmai közösség

A szakkollégiumi működés szempontjából meghatározó az intézmények rendelkezésére álló épített tér, amely egyúttal a szakkollégiumi közösség formálódását és alapvető kötődését is meghatározza. Az önálló felvételi eljáráson alapuló szakkollégiumi tagságot¹⁵ elsősorban szakmai kvalitások és közösségi kompetenciák határozzák meg, ennek megfelelően (a) **a bentlakásnak nem feltétele a szociális rászorultság** vagy a vidéki állandó lakóhely, valamint (b) **a szakkollégiumoknak külsős, azaz nem bentlakó tagjai is lehetnek**.¹⁶

Az egyes szakkollégiumok alapításakor meghatározó szempont volt, hogy a szakkollégisták együtt lakjanak és ezáltal is közösséget formálva alakítsák saját képzési és szakmai programjukat. A szakkollégiumi működés és együttlakás infrastrukturális feltételeinek biztosítását a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet is előírja.¹⁷

¹⁴ Lásd: <http://tehetseg.hu/tehetsegpont/tp-120-000-908>

¹⁵ Az ELTE SZMSZ 96. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint: *A hallgatók szakkollégiumba történő felvételével kapcsolatos ügyekben az egyes szakkollégiumok felvételi bizottságai döntenek, amelyekre vonatkozó részletes szabályokat az illetékes szakkollégium szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.*

¹⁶ Lásd a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 20. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést: *A szakkollégium szolgáltatásait igénybe veheti az a hallgató is, aki nem rendelkezik kollégiumi tagsági viszonyal.*

¹⁷ Lásd a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 20. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezést: *Felsőoktatási intézmény keretében működő szakkollégium esetében a felsőoktatási intézmény, diákotthon keretében működő*

Két szakkollégium **önálló épülettel** rendelkezik, három intézmény pedig az **Egyetemi Kollégium épületrészeiben** nyert elhelyezést. Az *Eötvös Collegium* Ménesi út 11-13. szám alatti épülete a magyar művelődéstörténet fontos emlékhelye. Az eredeti célok szerint, tehetséggondozó intézményként, az ELTE szakkollégiumaként való üzemeltetése olyan kultúra-, és tudománytörténeti, nemzeti érték, amelyet ebben a formában szükséges megőrizni. A *Bibó István Szakkollégium* 1983 óta az önálló, Ménesi úti 12. szám alatti épületben működik, amely az elmúlt évtizedek során meghatározó közéleti és szakmai események emblematisz helyszínéeként is szolgált – az épület ilyen módon elválaszthatatlan a szakkollégium eszmeiségétől és az általa képviselt értékektől.

A *Bolyai Kollégium*,¹⁸ az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* és az *Illyés Sándor Szakkollégium* a Nándorfejérvári úti Kollégium épületén belül (Nándorfejérvári út 13.) működik. Az önálló szakkollégiumi tér ezen intézmények esetében is a szakkollégiumként történő működés alapvető feltétele, amelyet saját használatú folyosó-részek és – a lehetőségekhez képest adott mértékben – közösségi terek biztosítanak.¹⁹

A szakkollégiumi környezet alapvetően meghatározza a szakmai munka kereteit: a szakkollégiumokban az együttlakó szakmai közösség a nap huszonnégy órájában jelen van, értékeremtő szakmai, közösségi, közéleti tevékenységet végez, amely elválaszthatatlan a szakkollégisták és oktatóik által használt, sajátjukként óvott szakkollégiumi tértől.

1.4. Önkormányzatiság

A szakkollégiumi működéshez kapcsolódóan az önkormányzatiság elvét a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet²⁰ és az ELTE SZMSZ²¹ egyaránt hangsúlyosan jeleníti meg. Az ELTE szakkollégiumai részben eltérő hagyományokkal rendelkeznek – amelyekben egyaránt jelen van a hangsúlyosabb igazgatói irányítás és a bázisdemokratikus működés – azonban közös jellemvonásuk az egyetemi szervezeti kereten belüli önkormányzati elvű működés. Az **önkormányzatiság külső oldala** a képzési program és a szakmai munka irányainak, tartalmának meghatározására vonatkozik – ami fogalmilag nem választható el a kapcsolódó gazdálkodási kérdésektől. Az **önkormányzatiság belső oldala** elsősorban a szakkollégium önmeghatározását, saját működési kereteinek kialakítását érinti. A szakkollégiumok a szakmai, közösségi és közéleti programok szervezésében nagyban építenek a hallgatói közösség aktív kezdeményezésére, szervezőmunkájára és alakító közreműködésére – utóbbi nélkül a szakkollégiumi működés elképzelhetetlen.

Az önkormányzatiság legnagyobb részben mindkét vonatkozásban biztosított: a szakkollégiumok a Rektor közvetlen irányítása alatt állnak, hagyományosan jó szakmai együttműködést alakítottak ki az egyes karokkal, és saját maguk határozzák meg képzési programjukat. Az *Eötvös Collegium*, a *Bibó István Szakkollégium* és a *Bolyai Kollégium* szakmai tevékenységének, mindennapi életének irányítását önálló gazdálkodási jogkör támogatja. Az egyes intézményekben a szakkollégiumi közösség által választott diákbizottságok, választmányok működnek, meghatározó szerepet vállalva a szakkollégiumi programok szervezésében.

szakkollégium esetében a diákothon fenntartója biztosítja a szakkollégium tagjai számára a működés és együttlakás infrastrukturális feltételeit.

¹⁸ Érdemes megjegyezni, hogy a Bolyai Kollégium alapításától 2004-ig önálló, az Amerikai úton lévő épületben működött.

¹⁹ A Bolyai Kollégium esetében konyha, étkező, társalgó, könyvtár és előadó.

²⁰ Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 19. § (2) bekezdés

²¹ Lásd: ELTE SZMSZ 38. § (1) bekezdés

II. A SZAKKOLLÉGIUMOK SZAKMAI TEVÉKENYSÉGEI

2.1. Képzési programok

Az egyes szakkollégiumok képzési programjai mind **tematikájukban**, mind pedig **módszertanukban igazodnak az általuk gondozott tudományterületekhez**, jelentős mértékben az egyes karokon folyó képzésekre alapozva.

Az *Eötvös Collegium* minden tanévben változatos képzési- és kurzuskínálatot tesz közzé az összesen 17 műhelyben és szervezeti egységben. A kurzusszervezés sajátossága, hogy az egyes képzési egységek – együttműködésben a BTK-val, valamint a TTK-val és az IK-val – az adott karok Egységes Tanulmányi Rendszerében (NEPTUN) is meghirdetésre kerülnek. A képzések egy része az egyetemi curriculumhoz tartozik, más részük klasszikus, kiegészítő ismereteket tartalmaz. Az Egységes Tanulmányi Rendszerben való meghirdetés kellő transzparenciát biztosít a collegiumi szakmai munka számára, és erősíti a szakmai együttműködést a karokkal. Az egyes kurzusokat minden esetben átfogó értékelés zárja. A szakmai munka fontos részét képezi a kötelező nyelvi képzés: 2011 szeptemberétől a mindenkori első évfolyam számára kötelező három éven belül francia, olasz vagy német nyelvből középfokú nyelvvizsgát tenni. A nyelvi képzésben önkéntes munkában felsőéves, és senior hallgatók, valamint nyelvi lektorok is részt vesznek.

A *Bibó István Szakkollégium* tanulmányi rendszerének célja, hogy orientálja a szakkollégistákat szakmai pályaképük alakításában, valamint elősegítse szóbeli és írásbeli, illetve analitikus készségeik fejlesztését. A szakmai munka szervezése a Szakkollégiumon belül tudományterületenként tagozódik, ennek megfelelően működik a Büntető Tudományok Műhelye, a Civilisztika Műhelye, a Közjogi Tudományok Műhelye, a Nemzetközi és Európai Jogi Műhely, valamint a Politikatudományi Műhely. A szakkollégiumi műhelyek egész tanévre szóló, személyre szabott egyéni képzési íveket határoznak meg a hallgatók számára. Ennek keretében szemeszterenként különböző típusú tanulmányi kötelezettségek terhelhetik a szakkollégistákat: a szakmai ív tutori képzés, kurzus, jogesetmegoldó/politikai elemző szeminárium és szakmai gyakorlat keretében teljesíthető. A teljesítés és a számonkérés módja is különbözik képzési formánként, így azokat tanulmányírás, vizsga, jogesetmegoldás/elemzés, vagy előre meghatározott gyakorlati feladatok zárják. A Szakkollégium képzési kínálatában egyre hangsúlyosabban vannak jelen az idegen nyelvű szakmai kurzusok, amelyek jelentős mértékben hozzájárulnak a hallgatók szaknyelvi ismereteinek, írás- és beszédkészségének fejlesztéséhez.²² A képzési rendszerben a *minőségbiztosítást* szolgálja, hogy az egyes Műhelyek vezető oktatói véleményezik és hagyják jóvá előzetesen az egyes képzési terveket, valamint ellenőrzik és utólag értékelik a hallgatói és az oktatói munkát.

A *Bolyai Kollégium* legfontosabb képzési egységei a szakszemináriumok. Az öt szakszeminárium diszciplínánként szerveződik, biológia, fizika, földrajz-földtudomány, kémia, és matematika-informatika tudományterületen. Az egyes szakszemináriumokon belül önállóan kerül meghatározásra a képzési program, amelynek tematikus kurzusok, előadás-sorozatok és gyakorlati foglalkozások egyaránt részét képezhetik. Az egyes képzési egységeken belül meghatározó jelentőségű az aktív hallgatói közreműködés, egyéni, és csoportmunka keretében. A hagyományos tanulmányi kirándulások fontos gyakorlati tapasztalatokkal gazdagítják a szakszemináriumok hallgatóit. A Kollégium rendszerint két-három nyelvből kínál *nyelvi kurzusokat*, az angol, német, és francia mellett spanyol és orosz nyelvből is. A „Csütörtök esték” keretében megtartott rendezvények a társadalmi kérdésekre fogékony értelmiségi létre készítenek fel.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* képzési kínálatában egyaránt jelen vannak az egyetemi tananyagot kiegészítő, elmélyítő, illetve általános értelmiségi tájékozódást segítő alapozó kurzusok, valamint az esetenként kutatásokhoz kapcsolódó műhelyszemináriumok. A kurzusok és a műhelyszemináriumok tartásában az ELTE oktatói és doktoranduszai mellett meghívott szakemberek

²² A szakkollégistáknak az egyetemi tanulmányok utolsó féléve szorgalmi időszakának befejezéséig legalább egy felsőfokú; különböző nyelvekből legalább két középfokú általános, vagy egy középfokú szakmai írásbeli és szóbeli, államilag elismert nyelvvizsgával kell rendelkezniük, valamint szakkollégiumi tagságuk alatt legalább egy idegen nyelvű szakkollégiumi képzést el kell végezniük.

és felsőbb éves szakkollégisták is közreműködnek. A képzési rendszer sikeres kísérlete a Kiválóságok Köre: az elmúlt tanévekben a Szakkollégium és a kari Tudományos Diákköri Tanács sikeres közös pályázata révén e néven interdiszciplináris kurzusok megtartására került sor a globalizáció és az urbanisztika témakörében, amelyek keretében a meghívott szakértők által tartott előadásokat a résztvevő hallgatók számára biztosított heti személyes, tutori konzultációk egészítették ki. A Szakkollégium képzési rendszerét – a társadalmi szerepvállalás jegyében – a szakmai gyakorlat és az önkéntes munka kombinációjával megtartott foglalkozások egészítik ki.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* képzési rendszerében a szakkollégiumi kurzusokat a szakkollégisták aktív részvételével folytatott tudományszervezési tevékenységek, illetve tudományos és szakmai gyakorlati tevékenységek egészítik ki. A szakkollégiumi képzés egy bevezető Proszemináriummal indul, mely szervezeti szocializációs funkciókat is szolgál. Ezután az alapozó kurzusok (tudományelméleti és szervezési alapismeretek, rendezvényszervezés, kutatómódszertan, az ember interdiszciplináris ismerete) és a készségfejlesztő tárgyak (prezentációs készségek, íráskészség fejlesztése) következnek. A tanulmányokat különböző szakmai profilokon folytatják a szakkollégisták: kutatói profil (kutatómódszertani-statisztikai ismeretek, publikációs készségfejlesztés), vezetői profil (emberi erőforrás menedzsment, projektmenedzsment), segítő profil (érzékenyítő tréning, önkéntes projektek) melyek egyéni konzultációkkal egészülnek ki. A Szakkollégium minden félévben lehetőséget biztosít választható tárgyak elvégzésére is.

2.2. Kutatási programok

Az egyes szakkollégiumok által gondozott tudományterületeken folytatott kutatások azon túl, hogy fontos **szakmai eredmények**hez vezetnek, nagyban elősegítik a szakkollégisták kompetenciáinak erősítését, **tudományos pályára való felkészítését**. Lényeges szempont az is, hogy a kutatási programok keretében megvalósuló **intézményi együttműködéseknek** az egyetemi és a szakkollégiumi finanszírozásban is meghatározó szerepe lehet.

Az *Eötvös Collegiumhoz* kötődő oktatók és kutatók sikeresen vesznek részt interdiszciplináris kutatási programokban és szerepelnek rangos kutatási pályázatokon.²³ A Collegiumba mint kutatóhelyre telepített pályázatok révén megerősödhetnek a szakkollégiumban folyó szakmai munka tudományos távlatokat is nyitó alapjai. A Collegium nemzetközi kapcsolatai közös kutatási programok és tudományos rendezvények szervezésében is hasznosulnak.²⁴ Hasonlóképpen a szakmai együttműködés lehetőségét rejti az Eötvös Collegium által kezdeményezett Kárpát-medencei szakkollégiumi hálózat, amelynek egyre növekvő számban tagjai szakkollégiumok és más tehetséggondozó szervezetek.

A *Bibó István Szakkollégium* kutatási programjainak hangsúlyos eleme a hallgatói közreműködés. Az egyes szakkollégiumi műhelyek, valamint több műhely közös koordinálásában megalakított kutatócsoportok munkája szervesen illeszkedik a szakkollégium képzési programjába – a kutatásokat rendszerint vezető elméleti és gyakorlati szakemberek koordinálják. Az egyes kutatások jellemzően aktuális jogtudományi, közéleti kérdéseket dolgoznak fel²⁵ – a kutatási eredmények ennek megfelelően a szakmai közegben is jelentős értékkel bírnak. A szakkollégiumban hagyományosan jelen vannak a

²³ Az elmúlt években öt OTKA pályázat (OTKA 47136, OTKA 71311, OTKA 104456, OTKA PD 104876, OTKA PD 108622) és egy Bolyai Kutatási Ösztöndíj (BO/00141/12/1) esetében szerepelt kutatóhelyként a Collegium.

²⁴ Az elmúlt időszak jelentősebb együttműködő partnerei: École Normale Supérieure Paris, British Academy, University of Durham, University of Cambridge, University of Oxford, University College London, University of Belfast, Institute of Classical Studies London, Universität Hamburg, Università di Bologna, Université de Paris 3 – Sorbonne Nouvelle, Université Rennes 2 – Haute Bretagne, Beloit College (Wisconsin, USA), Institut der Mittelalterforschung der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung, ÖAW Abteilung Schrift- und Buchwesen.

²⁵ Az elmúlt időszakban fejezte be munkáját az Új Ptk. kutatócsoport (2010-2013), valamint az Alaptörvény kutatócsoport (2012-2013). 2013 őszén kezdte meg munkáját a Szakkollégium választási kutatócsoportja, amelynek munkájában a Politikatudományi Műhely és a Közjogi Műhely tagjai is részt vesznek, valamint a versenyjogi kutatócsoport, amelynek munkájába a hírközlési ágazat vezető szakemberei is bekapcsolódnak.

más intézményekkel, szakmai partnerekkel együttműködésben folytatott kutatások is,²⁶ a kutatási eredmények publikálására pedig rendszerint tanulmánykötetekben kerül sor.

A *Bolyai Kollégium* – hasonlóan a kurzusszervezéshez, elsősorban a TTK-n és az IK-n zajló kutatásokba történő bekapcsolódásban nyújt segítséget a szakkollégisták számára: a szakszemináriumok keretében a hallgatók megismerkednek a Karok vezető kutatóival, és kutatási programjaival. A *Bolyai Kollégium Baráti Köre* tagságában tudhatja a két Kar vezető oktatóit, akik – a Kollégium szakmai közösségéhez hasonlóan – segíteni tudják a hallgatók orientációját, kutatásokba való bekapcsolódását. A Kollégium elsősorban anyag- és eszközvásárlással, valamint konferenciákra, rövidebb kutatási látogatásokra való utazás támogatásával – rendszerint pályázati forrásokból – segíti azokat a kutatásokat, amelyekben hallgatói részt vesznek. Kiemelésre érdemes, hogy a Szakkollégium hallgatói akadémiai kutatóintézetek munkájában is rendszeresen részt vesznek.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* szakmai munkájában egyaránt jelen vannak az önálló, szakkollégiumi kutatási programok, valamint egy-egy szakkollégiumi oktató vezetésével folytatott kutatások, amelyek lebonyolításába a szakkollégisták is bekapcsolódnak. Kiemelt szakmai értéket képviselnek azok a kutatási programok, amelyeket az intézmény más szakmai szervezetekkel, partnerszervezetekkel szoros együttműködésben bonyolított le.²⁷ A Szakkollégium közreműködésével folytatott kutatások széleskörű társadalomtudományi spektrumot fednek le, amelyek minden esetben jelentős hozzáadott értéket képviselnek az adott tudományterületen.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* képzési rendszerében meghatározó szerepet töltenek be a szakemberek vezetésével és szakkollégisták részvételével folytatott neveléstudományi és pszichológiai kutatások. Az adott tudományterületek számára hasznosítható eredmények mellett meghatározó jelentőségű a sikeres kutatási programok révén felhalmozott módszertani tudás is. A kutatások eredményeit a szakkollégium rendszeresen publikálja, hozzáférhetővé és hasznosíthatóvá teszi a szakma számára.

2.3. Konferenciák

A szakkollégiumok hagyományosan jelentős szerepet vállalnak a **kutatási eredmények disszeminációjában és a tudományos diskurzus fenntartásában**: a szakkollégiumi szervezésben megvalósuló konferenciák, kerekasztal-beszélgetések és workshopok rendszerint megszólítják az adott szak- és tudományterület meghatározó szereplőit, számos esetben nemzetközi szinten is.

Az *Eötvös Collegium* történelmileg örökölt és évek óta intenzíven és tudatosan épített nemzetközi szakmai kapcsolatainak köszönhetően kutatómunkáját és ahhoz kapcsolódóan az egyetemi képzést kiegészítő oktatási tevékenységét elismert nemzetközi kapcsolatrendszerbe tudja ágyazni. A Collegium által szervezett konferenciák lefedik az intézmény által gondozott tudományterületeket, hozzájárulva a nemzetközi és hazai szakmai diskurzushoz.²⁸ A hallgatói részvételre építő, és más oktatási intézmények, szakkollégiumok körében is népszerű *Eötvös Konferenciát* hagyományosan minden év tavaszán a Collegium Diákbizottsága szervezi meg.

²⁶ A legutóbbi időszak kutatásainak szakmai együttműködő partnerei: Nézőpont Intézet, Political Capital Institute, Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja.

²⁷ A legutóbbi időszak szakmai együttműködő partnerei: MTA Szociológiai Kutató-intézet, Mérei Ferenc Szociometriai Egyesület, OSA, Rajk László Szakkollégium.

²⁸ Néhány nagy nemzetközi konferencia-példa az elmúlt öt éves időszak közel negyven tudományos rendezvényéből: *Was ich bin, und was ich habe, dank' ich dir, mein Collegium* – Classical Studies and Textual Criticism Colloquium in Memory of István Borzsák; *Lustrum Saeculare Collegii*, konferenciasorozat az Eötvös Collegium százéves épületének tiszteletére; *Littérature et folklore dans le récit médiéval*, Nemzetközi konferencia, *Werkstatt zur Lehrerforschung* konferenciái; *Byzanz und das Abendland*; *Begegnungen zwischen Ost und West / Byzance et l'Occident*; *Rencontre de l'Est et de l'Ouest*, Nemzetközi konferencia I; *Byzanz und das Abendland II. / Byzance et l'Occident II.*, Nemzetközi konferencia; *Sauvageot-tudományos ülés*szak.

A *Bibó István Szakkollégium* szakmai programjainak meghatározó eleme olyan nemzetközi és hazai szakmai konferenciák, kerekasztal-beszélgetések szervezése, amelyek aktuális jogtudományi és politikatudományi kérdéseket járnak körül. A Szakkollégium küldetéséhez kötődő fontos szempont, hogy a szakkollégisták minden esetben aktív résztvevői és szervezői az egyes szakmai rendezvényeknek.²⁹

A *Bolyai Kollégium* hazai tudományos rendezvényei közül kiemelkedik a 2014-ben már 19. alkalommal megrendezett *Bolyai Konferencia*. Ezen az interdiszciplináris konferencián az ország szinte összes szakkollégiumából, valamint egyetemeiről vesznek részt hallgatók, rendszeresen érkeznek határon túli résztvevők is. A program népszerűségét a többszörös túljelentkezés jelzi. A Kollégium nagy hangsúlyt fektet arra is, hogy – pályázati forrásból – támogassa a kollégisták külföldi konferenciákon való részvételét.³⁰

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* 2010 óta minden évben nyilvános konferenciát szervez, amelynek keretében a szakkollégisták beszámolnak kutatási eredményeikről, folyamatban lévő kutatásairól. A Szakkollégium együttműködő szakmai partnerként harmadik éve részt vesz az ELTE Társadalomtudományi Kar éves konferenciájában, a *Kulcskérdések* szervezésében is. A Szakkollégium kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a szakkollégisták kutatási eredményeikkel az adott tudományterület szakmai rendezvényeihez is kapcsolódni tudjanak,³¹ emellett rendszeresen együttműködik az ELTE többi szakkollégiumával interdiszciplináris hallgatói szakmai rendezvények szervezésében.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* számára meghatározó jelentőségű tagjai felkészítése a tudományos diskurzusban való részvételre. Megfelelően szemlélteti a szakkollégisták szakmai aktivitását, hogy az alapítás éve, 2007 óta a Szakkollégium tagjai csaknem 40 hazai, és 18 külföldi, vagy idegen nyelvű konferencián vettek részt. Ugyancsak kiemelésre érdemes, hogy az elmúlt időszakban a Szakkollégium 10 konferenciát – köztük a minden évben megtartott Szakmai Napokat –, és 14 vitaszemináriumot, illetve multidiszciplináris szakmai programot szervezett.

2.4. Publikációk

Valamennyi szakkollégium nagy hangsúlyt fektet a szakkollégiumi kutatásokhoz, konferenciákhoz kapcsolódó publikációk megjelentetésére. A **tudományos eredmények** disszeminációjában hasonlóképpen fontos szerepet töltenek be a **szakkollégiumi képzésben közreműködő oktatók**, gyakorlati szakemberek, valamint a **szakkollégisták** egyéni publikációi, amelyek nem függetleníthetők az adott szakkollégiumtól, mint intézményes háttértől és **szakmai műhelytől**. Az egyes szakkollégiumok által gondozott tudományterületek természetesen a publikációk jellegét is meghatározzák, azonban kiemelésre érdemes, hogy a szakkollégiumokhoz kapcsolódó tudományos közlések rangos nemzetközi folyóiratokban is jelen vannak.

Az *Eötvös Collegiumban*, mint kutatóhelyen működő kutatásokhoz kapcsolódó publikációk mind a collegiumi oktatók, mind pedig a kutatásokban résztvevő szakkollégisták tudományos eredményeit megjelenítik, nemzetközi és hazai kiadványokban egyaránt. 2009 óta a Collegium több, mint félszáz saját kiadványt jelentetett meg, a magyar mellett angol, német, olasz, és francia nyelven. A Collegium évkönyve, az *ECCE* (Eötvös Collegium – Collegiumi Értesítő) fontos szerepet tölt be a Collegium szakmai munkájának és eredményeinek a nyilvánosságához történő közvetítésében. Hasonló módon

²⁹ A legutóbbi időszak szakmai rendezvényeiből: Bibó Napok – konferencia a Szakkollégium 25 éves jubileuma alkalmából (2008), Bibó 100 Program sorozat (2011), Szakkollégiumi Külügyi Napok (2012), „Választások az Egyesült Államokban” Konferencia (2012), Oxfordi vitaest (2013), Új Büntető Törvénykönyv konferencia (2013), „Személyiség a XXI. században” Kerekasztal-beszélgetés sorozat (2013), Bibó Napok konferencia a Szakkollégium 30 éves alapításának jubileuma alkalmából (2014)

³⁰ 2011-ben 8, 2012-ben 19, 2013-ban pedig 13 hallgató vehetett részt külföldi konferencián.

³¹ A Szakkollégium kapcsolathálózattal foglalkozó tagjai előadtak 2012-ben az MTA HUNNET Konferencián (a magyar kapcsolatháló-elemzők konferenciája), 2013-ban pedig a Szakkollégium egyik kutatóműhelye, a *Baltoni vállalkozók* ismertette kutatási eredményeit a Magyar Szociológiai Társaság éves konferenciáján.

meghatározóak a Collegium Diákbizottságának kiadványai, a hallgatók művészeti és publicisztikai alkotásait közlő *ECloga*, valamint az Eötvös Konferencia kiadványkötete, az *Adsumus*.

A *Bibó István Szakkollégium* 2007 óta 12 önálló tanulmánykötet jelentett meg, amelyek között egyaránt vannak a tanulmányi versenyeken sikeresen szereplő hallgatói dolgozatokat tartalmazó kötetek, hiánypótló társadalomtudományi, és tudománytörténeti kiadványok, és olyan kutatási eredményeket tartalmazó kötetek, amelyek aktuális jogi és politológiai kérdéseket dolgoznak fel, ilyen módon a tudományos szféra és a gyakorlat számára is forrásértékkel bírnak. A Szakkollégium hallgatói rendszeresen publikálnak szakmai folyóiratokban. 2013-ban indult útjára a Szakkollégium elektronikus szakmai kiadványa, a *Bibó Jogi és Politikatudományi Szemle (BJPSZ)*, amely félévente megjelenő, tematikus számaiban jelenlegi és volt szakkollégistáknak nyújt publikációs lehetőséget, szerkesztőségi munkájában pedig a Szakkollégium iránt elkötelezett egyetemi oktatók vesznek részt.

A szakkollégisták egyetemi oktatásban várható későbbi részvételére tekintettel az egyetemi rangsorok szempontjából is kiemelt fontossággal bír, hogy a *Bolyai Kollégium* hallgatói több esetben már a doktori képzést megelőzően egy-két nemzetközi, referált folyóiratban – közöttük a legmagasabb besorolású folyóiratokban³² – megjelent angol nyelvű publikációval rendelkeznek. 2007 és 2013 között 22 ilyen tudományos közlemény publikálására került sor.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* 2008 óta a szakkollégisták legjobb tanulmányait az évente megjelenő *Kötetlen* címmel kiadott kötetben jelenti meg. A tudományos diákköri konferenciákon sikeresen szereplő szakkollégisták tanulmányai rendszeresen megjelennek a kari kiadású *Társadalmi tanulmányokban*. 2012-ben és 2013-ban a Szakkollégium három önálló, a tudományos közvélemény számára is értékes információkat hordozó tematikus kötetet publikált.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* 2012-ben és 2013-ban az ELTE Eötvös Kiadó gondozásában öt tanulmánykötet publikált, amelyek egyaránt megismerhetővé teszik a neveléstudományi, pszichológiai tudományos közvélemény számára a szakkollégisták kutatási eredményeit, és a Szakkollégium oktatási, oktatásszervezési, kutatási tevékenységéhez, valamint a társadalmi szerepvállaláshoz kapcsolódó módszertani tapasztalatait.

2.5. Társadalmi szerepvállaláshoz kötődő programok

Valamennyi szakkollégium prioritásai között szerepel a társadalmi szerepvállalás előtérbe helyezése. A társadalmi szerepvállalás jegyében a szakkollégisták egyaránt aktív szervezői és résztvevői **karitatív rendezvényeknek**, valamint olyan, **középiskolások**, vagy általános iskolások **számára szervezett szakmai és közösségi programoknak**, amelyek a korai tehetséggondozás és az **egyetemi utánpótlás** ügyét szolgálják.

Az *Eötvös Collegium* évente három szakkollégiumi versenyt, illetve tábort szervez és bonyolít le a középiskolás diákok szakmai előmenetelének erősítésére. A *Tehetségábort* a Collegium végzős, a középiskolai tantárgyversenyeken kiemelkedően sikeresen szereplő diákok számára szervezi meg, a *Természettudományos nyári tábor* a természettudományok iránt elkötelezett, érettségi előtt álló vidéki és budapesti középiskolásoknak szól, míg a többfordulós *Eötvös József Tanulmányi Versenyt* a Collegium műhelyei szervezik a leginkább motivált középiskolás diákok számára.

A *Bibó István Szakkollégium* hagyományos programja a 2000-ben életre hívott *Állampolgári Nevelés Tábor*,³³ amelyet a szakkollégisták aktív közreműködésével (az utóbbi időszakban az Illyés Sándor

³² Többek között: [Journal of Organic Chemistry](#), [Journal of Biological Chemistry](#), [Journal of Physical Chemistry](#), [Journal of Pharmaceutical Sciences](#).

³³ Az önálló tematikával és módszertannal rendelkező, szakkollégisták által kidolgozott képzési program a fiatalok közötti kölcsönös megértés és az európai azonosságtudat erősítésére életre hívott, az Európai Unió által alapított *Európai Ifjúsági Károly-díj* nemzeti győztese volt 2009-ben. http://www.charlemagneyouthprize.eu/view/hu/previous_winners/prev_winners_2009/national_winners_2009.html

Szakkollégium tagjaival szoros együttműködésben), évente szervez meg a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Őr község Bibó István Általános Iskolájának diákjai, valamint a kiskunhalasi Bibó István Gimnázium diákjai számára. A program oktatási módszertanát a szakkollégisták középiskolai „osztályfőnöki órák” keretében is hasznosítják, amelyek során alapvető állampolgári ismereteket közvetítenek közérthető formában a diákok számára. A Szakkollégium *jogsegélyszolgálat*a a 2012/2013-as tanévben indult újtára civil szervezetekkel együttműködésben, elsősorban a családon belüli erőszak áldozatai számára történő segítségnyújtás céljából.

A *Bolyai Kollégium* hasonló programjai közül kiemelendő a középiskolás diákok számára meghirdetett, a Kollégium által gondozott tudományterületekhez kapcsolódó *Levelezős Verseny*. A csapatok többfordulós versenyén legjobban szereplő diákok számára a Kollégium szakmai programokat, és a résztvevő diákok kreativitását fejlesztő nyári tábort szervez. A Kollégium hallgatói rendszeres, aktív szervezői és résztvevői a *Kutatók Éjszakája* keretében szervezett egyetemi és kari programoknak.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* a *Szakkollégium Éjszakája*³⁴ rendszeres megszervezésével meghatározó szerepet vállal a szakkollégiumi képzési modell és a szakkollégiumi szakmai eredmények közérthető formában való megismertetésében, ilyen módon eljut a szélesebb közvéleményhez, így az egyetemi és szakkollégiumi képzés utánpótlását jelentő diákokhoz is. A szakkollégisták ugyancsak aktív szervezői és résztvevői a *Kutatók Éjszakája* keretében szervezett egyetemi és kari programoknak, a *Tapasztalatszerző Műhely* keretében pedig a társadalmi felelősségvállalás a képzési rendszernek is szerves része.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* tagjai negyedik éve vesznek részt aktívan a Bibó István Szakkollégium Állampolgári Nevelés Táborának szervezésben, és szervezik meg (együttműködésben a Bibó Szakkollégiummal) nagy sikerrel a *Középiskolások Szabadegyetemét*,³⁵ amely elsősorban a pályaválasztásban és az orientációban van a középiskolások segítségére. A fentiekén túl, a szakkollégium tagjai összesen öt alkalommal szerveztek tábort hátrányos helyzetű kisközségek (Tiszadob, Tiszalök, Told) diákjai számára.

III. A SZAKKOLLÉGIUMOK SZAKMAI EREDMÉNYEI

3.1. Tudományos diákköri versenyeken elért eredmények

A szakkollégiumok képzési rendszerében meghatározó szerepet betöltő tematikus kutatási programok, a szakkollégisták tutori képzés keretében végzett egyéni felkészítése, valamint az együttlakó szakmai közösség inspiráló ereje egyaránt támogatják a hallgatók szakmai ismereteinek elmélyítését, kompetenciáik erősítését. Mindez **rendkívüli eredményességet** hoz a szakkollégisták számára a tanulmányi versenyeken, kiemelkedő módon a kétévente megrendezett **Országos Tudományos Diákköri Konferencián**. Az ELTE szakkollégiumai – évfolyamonként és szakonként esetenként csak néhány, legfeljebb egy tucat hallgatót képviselve – a több száz fős kari, szakos évfolyamokhoz képest rendre a versenyre kvalifikációs jogot szerző hallgatók számottevő arányát teszik ki. A versenyre kvalifikált szakkollégisták eredményessége is kiemelkedő: esetenként adott intézmény valamennyi hallgatója díjazásban részesül. A szakkollégiumok rendszeresen szerveznek a versenyre felkészítő tematikus programokat, amelyek keretében nagy hangsúlyt kap a kutatásmódszertan, és a szóbeli prezentáció módszertana is.

Kiemelésre érdemes, hogy az egyes versenyeken a szakkollégisták összlétszámához képest is kiugróan magas az eredményesen szereplő, díjazott szakkollégisták aránya. A szakkollégiumi eredmények természetesen nem függetlenek az egyetemi képzéstől, azonban az kétségtelenül megállapítható, hogy **a szakkollégiumi képzésben részt vevő hallgatók jóval nagyobb valószínűséggel érnek el helyezést** az egyetemi rangsorokban és az egyetemi finanszírozásban is meghatározó jelentőségű versenyen,

³⁴ A program leírását lásd: <http://sze.tatk.elte.hu/>

³⁵ A Középiskolások Szabadegyeteme a megrendezés első évében a Nyári Egyetem nevet viselte.

mint nem szakkollégista hallgatótársaik. Hasonlóképpen jelentős a szakkollégisták által elnyert **Pro Scientia díjak** száma.

Az egyes szakkollégiumok eredményességét a két legutóbbi országos versenyen a Stratégia Mellékletében található összefoglaló táblázatok szemléltetik.

3.2. Más szakmai elismerések

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia mellett **más rangos tanulmányi versenyeken**, nemzetközi szakmai programokon is rendszeresen részt vesznek a szakkollégiumok hallgatói. A volt szakkollégisták a diploma megszerzése után sok esetben kiemelkedően **sikeres tudományos pályát** futnak be.

Az *Eötvös Collegium* szakkollégiumi működése alatt – korábbi tagjai közül – 9 akadémikust és két MTA Lendület-pályázat nyertest is adott. A tanulmányi versenyekre jellemző példaként kiemelhető, hogy a *Bibó István Szakkollégium* tagjai évek óta rendszeres résztvevői az ELTE ÁJK nemzetközi perbeszédversenyeken³⁶ induló, és sikeresen szereplő csapatainak. Az Ernst & Young nemzetközi adóversenyén³⁷ 2012-ben a nemzeti forduló győzteseként Magyarország képviselőjeként a Bibó István Szakkollégium egyik hallgatója vett részt, aki a nemzetközi verseny legjobbjának bizonyult. A mindössze 21 éves *Bolyai Kollégium* tehetséggondozó munkájának hosszú távú eredményességét jelzi, hogy két korábbi kollégista nyert az MTA Lendület pályázaton, egyiküket pedig 2013-ban az MTA levelező tagjává választották. Az *Illyés Sándor Szakkollégium* pszichológia szakos hallgatói a Kardos Lajos Pszichológia versenyen érnek el kiemelkedő eredményeket.

3.3. Köztársasági ösztöndíjak

Az együttlakó szakmai közösség inspiráló, és kiemelkedő tanulmányi eredményeket támogató hatása az egyes szakkollégiumok tagjai által elnyert köztársasági ösztöndíjak számában is kimutatható. Minden tanévben **több tucat szakkollégista nyeri el a köztársasági ösztöndíjat**.

Az elmúlt öt tanévben az egyes szakkollégiumok tagjai által elnyert köztársasági ösztöndíjak számát a Stratégia Mellékletében található táblázat foglalja össze.

IV. A SZAKKOLLÉGIUMOK GAZDÁLKODÁSÁNAK MEGHATÁROZÓ ELEMEI

4.1. Keretek

Az egyes szakkollégiumok gazdálkodásának **meghatározó elemei eltérőek** attól függően, hogy **önálló épületben** (Eötvös Collegium, Bibó István Szakkollégium), vagy más kollégiumi épületben nyertek-e elhelyezést (Bolyai Kollégium, Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium, Illyés Sándor Szakkollégium), valamint, hogy biztosított-e az **önálló gazdálkodási jogkörük** (Eötvös Collegium, Bibó István Szakkollégium, Bolyai Kollégium), vagy ebben a vonatkozásban nem jelennek meg önállóan az Egyetem gazdálkodásában (Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium, Illyés Sándor Szakkollégium).

Az *önálló épületek* szakkollégiumi működtetésben történő megtartása olyan érték, amely elválaszthatatlan az egyes intézményeket meghatározó és az alumni közösséget megtartó történelmi,

³⁶ Phillip C. Jessup Moot Court, International Commercial Mediation Competition, European Law Moot Court Competition, Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot, Willem C. Vis EAST International Commercial Arbitration Moot.

³⁷ Ernst & Young Tax Professional of the Year

szakmai és közéleti hagyományoktól.³⁸ Az alumni közösségek ragaszkodása egykori szakkollégiumi terükhöz az elmúlt évtizedek alatt önmeghatározásuk részévé vált – elsősorban erre alapíthatják az egyes intézmények azt a célkitűzésüket, hogy alumni közösségük – az egyre intenzívebb szakmai kapcsolatok mellett – vállaljon nagyobb szerepet a (közvetlen vagy közvetett) szakkollégiumi finanszírozásban is.

A *más kollégiumi létesítményekben* (a Nándorfejérvári úti Kollégiumban) elhelyezett szakkollégiumok esetében kulcsfontosságú az ingatlanon belül kialakítható saját használatú közösségi terek megtartása és fejlesztése. A könyvtárszobák, oktatótermek, klubszobák, konyhák meghatározó helyszínei az egyes intézmények mindennapjainak, szakmai és közösségi programjainak.

Lényeges rögzíteni, hogy a szakkollégiumi munka hatékonyságához, eredményességéhez nélkülözhetetlen a szakkollégiumi közösség együttműködésének biztosítása megfelelő közösségi terekkel együtt, ami önálló épületben jóval hatékonyabban megvalósítható. Hasonlóképpen nagyobb mértékben támogatja a szakmai feladatok ellátásának hatékonyságát az önálló gazdálkodás jogkör.

4.2. Bevéeltípusok³⁹

4.2.1. A kollégiumi férőhelyekhez kapcsolódó bevétel

Az önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező szakkollégiumok esetében a kollégiumi férőhelyekhez kapcsolódó bevételek (kollégiumi normatíva és kollégiumi díj) nagyságrendjét szükségképpen behatárolja a **férőhelyek viszonylagosan kis száma**. Az Eötvös Collegiumban 125, a Bibó István Szakkollégiumban 62 fő, a Bolyai Kollégiumban pedig 66 fő elhelyezésére van lehetőség.⁴⁰

Gyakran előfordul, hogy a hallgatók szakkollégiumi tagságukat megőrizve (így a férőhelyre továbbra is igényt tartva), folytatnak egy vagy két szemeszterben **külföldi tanulmányokat** – ilyen esetben a szakkollégiumok az egyetemi és a szakkollégiumi külföldi cserekapcsolatok keretében a normatívát is tartalmazó áron adják ki külföldi hallgatóknak a fennmaradó férőhelyeket. Bár a szakkollégiumi tagság szakmai és közösségi kompetenciákat mérő felvételin alapul, amely időpontjának meghatározása elsősorban a szakkollégiumi képzés jellegéhez igazodik, kiemelt figyelmet szükséges fordítani arra, hogy az egyes szakkollégiumok teljes mértékben töltsék fel a rendelkezésükre álló férőhelyeket.

Az önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok esetében a fenti tételek értelemszerűen az Egyetemi Kollégium kezelésében jelennek meg.

4.2.2. Kiegészítő bevételek: szálláshely és terembérlet

Az önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező szakkollégiumok a **nyári időszakban korlátozott kapacitással** szálláshelyként tudnak működni, esetenként pedig bérbe tudják adni a kezelésükben lévő közösségi tereket (terembérlet), ezzel egészítve ki saját bevételeiket. Fontos azonban kiemelni, hogy a szakkollégisták egy része – kutatócsoportban való részvétele, szakmai gyakorlata, munkája miatt – a nyári időszakban is igényt formálhat a szakkollégiumban való bentlakásra, továbbá a szakkollégiumok szakmai, közéleti és közösségi programjainak egy része is a nyári időszakra esik. Ezek a szakkollégiumi működés által indokolt körülmények a nyári időszakban korlátozzák a szakkollégiumok mozgásterét saját bevételeik kiegészítésére.

³⁸ Az Eötvös Collegium 1910 óta, a Bibó István Szakkollégium pedig 1983 óta működik jelenlegi épületében. Az Eötvös József Collegium továbbá a *Nemzeti Kegyeleti és Emlékhely Bizottság* javaslatára (NR-3/33/1-09/2013), a Kormány döntése alapján 2014 tavaszán elnyerte a *Történelmi emlékhely* címet.

³⁹ Az egyes szakkollégiumokra lebontott összegek a Stratégia 3. sz. mellékletében jelennek meg.

⁴⁰ Lásd: Kollégiumi stratégia 3.

4.2.3. Szakkollégiumi támogatás

Az Egyetem korábban évente összesen 30.000.000 forinttal, az utóbbi években évente összesen 15.000.000 forinttal támogatta a szakkollégiumok szakmai munkáját. Az Egyetem **15.000.000 forint értékű éves támogatásának** felosztására, az egyes szakkollégiumokra jutó arányok meghatározásáról rendszerint a szakkollégiumi igazgatók közötti egyeztetésen született döntés. A szakkollégiumok közötti **szolidaritás** eredményeként a támogatás **felosztására nem egyenlő arányok szerint került sor**: a támogatás legnagyobb része a működéshez és üzemeltetéshez, valamint a szakmai munka kereteinek biztosításához nélkülözhetetlen költségek pótlására az Eötvös Collegiumhoz és a Bibó István Szakkollégiumhoz került. A többi szakkollégium a támogatási keretből rendszerint csak jelképesen, vagy egyáltalán nem részesült.

4.2.4. Pályázatok

A szakkollégiumok aktív pályázati tevékenységet folytatnak, rendszerint sikeresen is szerepelnek a számukra hozzáférhető pályázatokon.⁴¹ Fontos azonban megjegyezni, hogy **a lehetséges pályázatok köre**, és az azok keretében hozzáférhető támogatási összegek **korlátozottak**, amelyekhez hozzájárul a *pályázatok* kiírásának esetlegessége és a pályázati keretek szűkösége. A pályázati támogatások nagyságrendje jellemzően a szakmai programokra fordított költségek kiegészítését, vagy kismértékű pótlását teszik lehetővé, amelynek nagyságrendje messze nem kielégítő.

4.3. Költségtípusok⁴²

4.3.1. Személyi kiadások

Az egyes szakkollégiumokra jutó bérköltség az intézmény elhelyezésétől, és az alaptevékenységek ellátásához kapcsolódó jogviszonytól függően változik. Valamennyi szakkollégium esetében megállapítható, hogy **a személyi kiadások** jelenleg is **a működtetéshez és a feladatellátáshoz nélkülözhetetlen mértékre korlátozódnak**.

Ennek megfelelően az *Eötvös Collegium* költségvetését terheli *főállásban* 3.25 álláshelyen 4 fő műhelyvezető tanár, egy fő gazdasági vezető, egy fő ügyvivő szakértő, tanulmányi előadó, egy fő gondnok, egy fő karbantartó, és két fő takarító, egy álláshelynyi könyvtáros(ok) valamint *részmunkaidőben* az igazgató bére.

A *Bibó István Szakkollégium* költségvetését terheli *főállásban* az igazgató, egy fő igazgatási ügyintéző, egy fő karbantartó és *részmunkaidőben* egy fő takarító bére.⁴³

A *Bolyai Kollégium* költségvetését terheli *részmunkaidőben* az igazgató, valamint egy ügyvivő szakértő (6 órás álláshely) és egy ügyintéző (2 órás álláshely) bére.

⁴¹ Korlátozott körben az OTKA (elsősorban az Eötvös Collegium esetében), a korábbi tanévekben az ELTE pályázati részvételének köszönhetően a TÁMOP, valamint (valamennyi szakkollégium esetében) az oktatásért felelős miniszter által a szakkollégiumok támogatására működtetett pályázati rendszer keretében elnyert támogatások. [A pályázati rendszer működtetésének kötelezettségét a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet írja elő.]

⁴² Az alábbiakban a Stratégia csak a költségvetések nagyobb arányát kitevő költségtípusokra tér ki, amelyek kezelésével kapcsolatban adott esetben indokolt lehet stratégiai döntéseket hozni – nem érint tehát olyan tipikus dologi típusú költségekre, mint például karbantartási eszközök beszerzése, postai, irodai, és kommunikációs költségek, stb. Az egyes szakkollégiumokra lebontott összegek a Stratégia Mellékletében jelennek meg.

⁴³ 2013-ban a korábban elkülönülő gazdasági ügyintéző és igazgatási ügyintéző munkakör összevonásra került, így a korábbi két irodai státus helyett csak egy van betöltve, valamint a korábbi két fő takarító helyett csak egy takarító dolgozik a Szakkollégiumban, *részmunkaidőben* – utóbbi körülmény esetenként megnehezíti a feladatellátást.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* nem rendelkezik önálló gazdálkodási jogkörrel. A részmunkaidőben foglalkoztatott igazgató bérköltsége terheli a Szakkollégium számára biztosított forrásokat.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* nem rendelkezik önálló gazdálkodási jogkörrel. A részmunkaidőben foglalkoztatott igazgató bérköltsége terheli a Szakkollégium számára biztosított forrásokat.

A fenti, állandó bérköltségeken túl az egyes szakkollégiumok *szakmai pályázataik* alakulásának függvényében, azok terhére tudnak forrásokat biztosítani a szakmai munkában közreműködő oktatók, kutatók és más *szakemberek díjazására*.⁴⁴ Kivételt képez a *Bolyai Kollégium*, amely éves költségvetése terhére – *megbízási szerződés alapján* – tanévenként rendszerint kilenc szakszeminárium-vezető, valamint az esetenként közreműködő, a Kollégium állományába nem tartozó kollégák tiszteletdíjához járul hozzá.

4.3.2. Üzemeltetési költségek

Az egyes szakkollégiumokra jutó üzemeltetési költség – a személyi kiadásokra jutó költségekhez hasonlóan – azok **elhelyezésétől, és az alaptervekenységek ellátásához kapcsolódó jogviszonytól függően változik.**

Az önálló épülettel rendelkező szakkollégiumok, az *Eötvös Collegium* és a *Bibó István Szakkollégium* fenntartásához elengedhetetlen üzemeltetési költségek közül a huszonnégy órás *portaszolgálat* ellátása terheli a szakkollégiumok költségvetését (mindkét esetben az Egyetemi Kollégiumtól szerződött külső vállalkozó látja el a portaszolgálatot). Érdemes megjegyezni, hogy – a szakkollégiumi funkciókra tekintettel – az állandó portaszolgálatnak nincs alternatívája: a biztonsági szempontok mellett arról is gondoskodni kell, hogy az adott intézményekben napi rendszerességgel zajló szakmai programok közreműködői, oktatói, gyakorlat- és kutatásvezetői közlekedhessenek az épületekben, illetve megfelelő tájékoztatást kapjanak.

Az önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező *Bolyai Kollégium* az Egyetemi Kollégiummal kötött megállapodás alapján járul hozzá a Nándorfejérvári úti Kollégium üzemeltetési költségeihez.

Az önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok esetében az üzemeltetéshez kapcsolódó költségek kezelése az Egyetemi Kollégium kompetenciájába tartozik.

4.3.3. Közüzemi költségek

Az önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező szakkollégiumok közüzemi költségeinek fedezetét **az Egyetem központi költségvetése biztosítja**, amely a közüzemi költségek szakkollégiumi költségvetéshez viszonyított nagyságrendje⁴⁵ és a szakkollégiumok korlátozott bevételi lehetőségei miatt elengedhetetlen támogatás. Az utóbbi években a szakkollégiumok – a közös felelősségvállalás jegyében – a tervezett kiadásokon felüli saját bevételeik terhére, valamint pályázati forrásokból tudtak kis mértékben hozzájárulni ezekhez a költségekhez. A Bolyai Kollégiumra eső rezsiköltség – attól nem elválasztva – a Nándorfejérvári úti Kollégium közüzemi költségében jelenik meg.

Az önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok az adott kollégiumi épület részeként működnek, a bentlakó hallgatók után járó bevételek is az Egyetemi Kollégium kezelésében vannak, ennek megfelelően a közüzemi költségek kezelése is az Egyetemi Kollégium kompetenciájába tartozik.

⁴⁴ Gyakori megoldás a *pro bono* közreműködés is, amely ugyanakkor – a professzionális együttműködés követelményére tekintettel – nem válhat általánossá.

⁴⁵ Az Eötvös Collegium esetében a rezsiköltség éves szinten 31.348.630 Ft, a Bibó István Szakkollégium esetében 9.690.273 Ft, a Bolyai Kollégium esetében 13.874.765 Ft költséget tesz ki. (2014. évi adatok alapján)

4.3.4. Szakmai munkához kapcsolódó költségek

A szakkollégiumok szakmai munkájához kapcsolódó költségtípusok jellemzően (a) a **szakmai munka szervezéséhez kapcsolódó** személyi és dologi kiadásokból, (b) a közreműködő **oktatók**, szakemberek **tiszteletdíjából**, (c) könyvek, **kiadványok, eszközök beszerzésének** költségéből, (d) **konferenciák**, szakmai rendezvények szervezésének költségeiből, és az azokon való részvétel támogatásából, és (e) **kiadványok** megjelentetéséből tevődnek össze.

Az *Eötvös Collegium* esetében a szakmai működéséhez kapcsolódó költségnek tekinthető a rész munkaidőben foglalkoztatott igazgató, a gazdasági vezető, az ügyvivő szakértő, a könyvtáros, valamint a (részben rész munkaidőben foglalkoztatott) nyelvtanárok és nyelvi műhelyvezetők⁴⁶ bérköltsége. A Collegium bevételei nagyobb részben, de nem teljes mértékben fedezik ezeket a költségeket, mint ahogy a szakmai munka egyéb költségeit sem.

A *Bibó István Szakkollégium* esetében a szakmai működéshez kapcsolódó kiadásnak tekinthető az igazgató, és az igazgatási ügyintéző bérköltsége, a szakkollégiumi kurzusokat tartó oktatók, kutatásvezetők és tutorok megbízási díja, valamint az egyes kutatási programokhoz és azok disszeminációjához tartozó költségek. A szakkollégium bevételei a két közalkalmazott bérköltségét fedezik, azonban a megbízási díjakra és kutatási programok részleges finanszírozására nem elegendők.

A *Bolyai Kollégium* esetében a szakmai működéshez kapcsolódó személyi kiadásnak tekinthető a rész munkaidőben foglalkoztatott igazgató, valamint az ügyvivő szakértő és az igazgatási ügyintéző bérköltsége, évente kilenc szakszeminárium-vezető megbízási díja, valamint a részben kutatási programokhoz kapcsolódó költségek (anyag- és eszközbeszerzés, konferenciárészvétel). A Kollégium bevételei e költségeket legnagyobb részben fedezik – a megfelelő szakmai működés fenntartásához azok kiegészítése indokolt.

Az *Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium* szakmai működéséhez kapcsolódik a rész munkaidőben foglalkoztatott igazgató bérköltsége, a szakkollégiumi kurzusok oktatóinak megbízási díja, valamint az intézmény alapvető szakmai programjaihoz kapcsolódó költségek. Mivel az intézmény önálló bevételi forrással nem rendelkezik, e költségek fedezete nem biztosított.

Az *Illyés Sándor Szakkollégium* szakmai működéséhez kapcsolódik a rész munkaidőben foglalkoztatott igazgató bérköltsége, a szakkollégiumi kurzusok oktatóinak megbízási díja, valamint az intézmény alapvető szakmai programjaihoz kapcsolódó költségek. Mivel az intézmény önálló bevételi forrással nem rendelkezik, e költségek fedezete nem biztosított.

Az önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező szakkollégiumok költségvetési keretükből jellemzően csak kis részben tudnak forrásokat biztosítani a szakmai munkához kapcsolódó dologi költségekre és esetenként a személyi költségekre is. Az önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok a rész munkaidőben foglalkoztatott igazgató bérköltségén kívül egyáltalán nem rendelkeznek a szakmai munkára fordítható források fölött. A **pályázati források** valamennyi szakkollégium esetében a rendelkezésre álló források **kismértékű kiegészítését teszik lehetővé**.

⁴⁶ Nyelvtanárok és nyelvi műhelyvezetők állandó foglalkoztatásának szükségessége nem jelenik meg ugyan a többi szakkollégiumban, azonban ettől a – bölcsészettudományi képzés sajátosságaira és a collegiumi tehetséggondozás hagyományaira tekintettel – nem lehet eltekinteni. Megfelelő megoldás lehet a többi szakkollégiumi felé nyújtandó kompenzációra, ha az Eötvös Collegium – a kapacitás által lehetővé tett, és a szakkollégiumi igazgatók között egyeztetett számban – a többi szakkollégium hallgatói számára is rendszeresen megnyitja nyelvi kurzusait.

V. A SZAKKOLLÉGIUMI MUNKA IRÁNYÍTÁSA

Az egyes szakkollégiumok működését részletesen szabályozzák azok Szervezeti és Működési Szabályzatai, amelyek az ELTE SZMSZ mellékleteit képezik.⁴⁷ Bár az egyes szakkollégiumok szakmai munkájának, mindennapjainak szervezése eltérő sajátosságokat mutat,⁴⁸ közös jellemzőjük az **igazgató és a szakkollégiumi közösség együttműködése**. Az *igazgató* elsősorban a szakmai munka irányításáért, valamint a szakkollégium, mint szervezeti egység szabályos működtetéséért felelős, továbbá képviseli azt az egyetemi fórumok és más szakmai szervezetek előtt. A *hallgatói közösség* részvétele alapvető az egyes szakkollégiumokban: az SZMSZ elfogadásával, a szakmai, közösségi és közéleti programok szervezésével maguk is aktívan alakítják a munkát, választott tisztségviselőik pedig a szakkollégium mindennapi ügyeinek vitelében is fontos szerepet látnak el.

A szakkollégiumok tehát jellemzően *nem szolgáltató oktatási egységek*: a hallgatók nem a szakkollégium vezetése által kínált képzési program elvégzését vállalják, hanem maguk is alakítói annak, valamint a szakmai munka egészének. A szakkollégiumok szervezeti kerete tehát jellemzően nem az oktatói irányítás és a hallgató érdekképviselő elvén alapul, hanem a **vezetés és a szakkollégiumi hallgatók közösségi partnerségi viszonyán**. A szakkollégiumi közösség alkotó részvétele nélkül az intézmények nem lehetnek sikeresek, ezért is kulcsfontosságú a szakkollégiumok működtetésével kapcsolatos stratégiai döntések esetében az a szempont, hogy azok az adott közösségek támogatását is élvezzék – ez a Stratégia fenntarthatóságának egyik kulcseleme.

Az **egyetemi szervezeti egységek** (a Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság, az Egyetemi Kollégium, a Rektori Hivatal, stb.) meghatározott feladatok mentén kapcsolódnak a szakkollégiumokhoz, kulcsfontosságú támogatást biztosítva számukra a munkaszervezésben a működtetéshez szükséges háttér biztosításában. A jó együttműködést – amelynek alapja a **szervezeti partnerségi együttműködés** – érdemes tovább erősíteni: a Szakkollégiumi Hálózat Testülete keretén belül a stratégiai és munkaszervezési kérdések rendszeres egyeztetésére is mód nyílik.

A **karok** közös képzések, kutatások, szakmai programok szervezése mentén, valamint a szakkollégiumi oktatáshoz nélkülözhetetlen szakmai háttér biztosításával kapcsolódnak a szakkollégiumokhoz. Abból következően, hogy az öt szakkollégium az Egyetem valamennyi Karához, és valamennyi képzési területhez kapcsolódik, stratégiai érdek a **szakmai partnerségi viszony** további erősítése. A szakkollégiumi, a tudományos diákköri, és a doktori (PhD) képzés keretében folytatott tehetséggondozás sikere a szakkollégiumoknak és a Karoknak közös stratégiai érdeke, mivel jelentős hatással lehet az egyes tudományterületeken folytatott képzés versenyképességére.

⁴⁷ Lásd: ELTE SZMSZ 4/g-j. és 4/u. mellékletek.

⁴⁸ Lásd a Stratégiának az *önkormányzatiság belső oldalára* vonatkozó megállapításait (1.4.).

(B) JAVASLATOK

I. A szakkollégiumi képzési modellhez kapcsolódó javaslatok

A jogszabályi környezetre tekintettel **nem indokolt az ELTE vonatkozó szabályzatainak módosítása**. Az ELTE szakkollégiumai a szakkollégiumok országosan egyre bővülő sorában is modellértékű képzési programmal és szervezeti keretben működnek – a minőség megőrzésének követelményére, valamint az egyre bővülő versenyre tekintettel ugyanakkor érdemes intenzívebben **bekapcsolódnunk a szakkollégiumok közötti egyeztetésekbe, érdekképviselési munkába**.

Az egyes szakkollégiumok változatos *képzési programok* szerint alakítják szakmai tevékenységüket. A képzési rendszer átláthatóságának erősítésére, valamint a jó gyakorlatok, módszertani tapasztalatok közvetítésének igényére figyelemmel az egyes szakkollégiumok **képzési programját** érdemes összegyűjtve, egységes szerkezetben **közzétenni** az egyetemi honlapon.

Az egyes szakkollégiumok által jelenleg használt **épületeket, épületrészeteket meg kell hagyni az adott szakkollégiumok kezelésében** – az együttlakó szakmai közösség a szakkollégiumi működés meghatározó eleme, az épített szakkollégiumi tértől pedig elválaszthatatlanok az intézményi identitást döntően meghatározó szakkollégiumi hagyományok.

A jelenlegi szervezeti keretek támogatják a sikeres működést, így érdemes azokat megőrizni. Érdemes tisztázni az Egyetemi Kollégium és az egyes szakkollégiumok viszonyát az esetleges párhuzamos kompetenciák tekintetében, hasonlóképpen a Kollégiumi Hallgatói Önkormányzat és a szakkollégiumi választmányok, diákbizottságok viszonyát. Az önkormányzatiság elvével az a megközelítés van összhangban, amely a szakkollégiumok mint szervezeti egységek és a szakkollégiumi hallgatói szervezetek önálló – a többi egyetemi szervezettel együttműködő – pozícióját támogatják.

Érdemes lépéseket tenni abban az irányban, hogy a **Szakkollégiumi Hálózat Testülete** rendszeres tevékenységében az egyes szakkollégiumok működéséhez kapcsolódó praktikus kérdések egyeztetésén túl nagyobb hangsúlyt kapjon a szakkollégiumok egyeztetett, és egységesen képviselt stratégiai célkitűzéseinek összehangolása, egyeztetése az egyetemi szintű stratégiai célkitűzésekkel.

II. A szakmai tevékenységek szervezéséhez kapcsolódó javaslatok

A szakkollégiumok interdiszciplináris jellegéből is következően érdemes további lépéseket tenni abban az irányban, hogy az egyes szakkollégiumok képzései – amennyiben ezt szakmai szempontok lehetővé teszik, így különösen a nyelvi kurzusok – a többi ELTE szakkollégium hallgatói számára is hozzáférhetőek legyenek, a *szakkollégiumi képzések esetenként közös szervezésben* kerüljenek megtartásra. Az **egyes képzések, kurzusok átjárhatóságát** nagyban elősegítheti, ha a többi szakkollégium hallgatói számára hozzáférhető képzési egységeket (valamint a lehetséges létszámokat) az egyes intézmények a szemeszterek elején a Szakkollégiumi Hálózat Testülete rendelkezésre álló kommunikációs felületeken⁴⁹ osztják meg egymással. A versenyképesség elősegítése céljából érdemes erősíteni az egyes intézményekben folyó szaknyelvi, és **idegen nyelvű szakmai képzéseket**.

A szakkollégiumok által szervezett kutatási programok és az azokhoz kapcsolódó konferenciák szervezése kapcsán azokban az esetekben, amikor a kutatási téma interdiszciplináris jellege ezt lehetővé teszi, érdemes **közös kutatási projekteket** kidolgozni, ami adott esetben mind a szervezésben, mind pedig a finanszírozásban könnyebbséget jelenthet. Hasonlóképpen érdemes előtérbe helyezni az **akadémiai, vagy a piaci szférában működő szakmai szervezetekkel közös**

⁴⁹ Megfelelő megoldás lehet az adott képzési adatok titkársági címre történő megküldése, vagy elektronikus levelező-lista használata.

szervezésű kutatási programokat és szakmai rendezvényeket. Érdemes több olyan akadémiai támogatású kutatási projektet kidolgozni, amelyek esetében a szakkollégiumok szerepelhetnek kutatóhelyként. A **nemzetközi együttműködés erősítése** – mind regionális, mind pedig tágabb kontextusban – hosszabb távon az Egyetem számára finanszírozási szempontból is fontos eredményeket hozhat, tekintve, hogy a szakkollégiumok és az Egyetem ismertségének erősödése az egyetemközi nemzetközi együttműködésekre is hatással lehet.

A szakkollégiumi kutatási programokhoz kapcsolódó, és a szakkollégisták egyéni kutatási eredményeit feldolgozó *publikációk* esetén törekedni kell arra, hogy azok minél nagyobb arányban jelenjenek meg hazai – és amennyiben a téma jellege azt lehetővé teszi – külföldi **szakmai folyóiratokban**. Mindez lehetővé teszi, hogy a publikációk jóval szélesebb szakmai közösséghez jussanak el.

A szakkollégiumok társadalmi szerepvállaláshoz kapcsolódó, és az egyetemi utánpótlást támogató, **középiskolás szakmai programjai** rendkívül fontos szerepet töltenek be az egyetemi kommunikációban és az **egyetemi utánpótlásban**, ezért ezeket mindenképpen folytatni és **erősíteni érdemes**. Meghatározott programok mentén előremutató több szakkollégium együttműködése. Az Egyetemi Hallgatói Önkormányzattal együttműködésben érdemes lehet a szakkollégiumok gólyatábori jelenlétét, és ezzel összefüggésben a gólyatáborok figyelemfelkeltő jellegű szakmai programjait is erősíteni. Hasonlóképpen előremutató lehet a szakkollégiumok szerepvállalása a kari és az egyetemi Nyílt Napokon.

A szakmai munka valamennyi területén **érdemes erősíteni a szakkollégiumok kommunikációját**. Érdemes folytatni azt a gyakorlatot, hogy a közérdeklődésre számot tartó programok nemcsak az egyes intézmények, hanem az Egyetem különböző kommunikációs fórumain is megjelennek. Meghatározott időközönként érdemes lehet a szakkollégiumok szakmai munkájáról szóló, átfogó és általános információkat publikálni az Egyetem kiadásában, nyomtatott és elektronikus formában is. Az egyes szakkollégiumok honlapjait érdemes naprakészen frissíteni, folyamatosan fejleszteni, és angol nyelvű változatukat is elkészíteni.

III. A szakmai eredmények kommunikációjához kapcsolódó javaslatok

A szakkollégiumok szakmai eredményeit érdemes minden tanévre vonatkozóan egységes szerkezetben összesíteni és közzétenni az ELTE honlapján. A szakmai eredményesség nyilvánosság számára való közvetítése lehetővé teszi a szakkollégiumi munka objektív mérőszámok alapján történő külső értékelését, minősítését. Lényeges szempont az is, hogy a szakkollégiumi tehetség gondozás eredményeinek publikálása az Egyetem kommunikációját is erősítheti.

Az egyes szakkollégiumoknak a szakmai versenyekre történő rendszeres felkészítés során felhalmozott **módszertani tapasztalatait** és a hallgatói kompetenciák fejlesztését támogató jó gyakorlatait érdemes a Szakkollégiumi Hálózat Testülete keretében egymással is rendszeresen **egyeztetni**. Erre vonatkozó igény esetén mindez a kari tudományos diákkörök számára is hasznosítható tudás lehet, amelynek *átadását* kari szervezésű módszertani képzések is támogathatják.

IV. A gazdálkodásra vonatkozó javaslatok

4.1. Gazdálkodási jogkör és a gazdálkodáshoz kapcsolódó feladatok

Az **önálló gazdálkodási jogkörrel** rendelkező szakkollégiumok (Eötvös Collegium, Bibó István Szakkollégium, Bolyai Kollégium) **meglévő gazdálkodási mozgásterének változatlan biztosítása** indokolt a szakmai munkával összefüggő területeken, valamint a szakkollégiumi munka háttérét adó, a közösség mindennapjainak szervezésével kapcsolatos kérdésekben – az önkormányzatiság szakmai és gazdálkodási elemei ebben a vonatkozásban csak együttesen értelmezhetők. E kereteken belül

természetesen olyan **gazdálkodási és szervezési megoldásokra** kell törekedni, amelyek **optimalizálják** az egyes költség- és bevételtípusok arányát, és messzemenően figyelemmel vannak a költséghatékonyság szempontjára.

Az *önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok* (Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium, Illyés Sándor Szakkollégium) esetében gondoskodni szükséges a szakmai tevékenységek háttérének biztosításáról, valamint a pályázatok kezeléséhez kapcsolódó feladatok ellátásáról. Megfelelő megoldás lehet **egy szakkollégiumi gazdasági vezető** megbízása, akinek feladata egyrészt a szakkollégiumok gazdálkodásával kapcsolatos kérdések **egységes képviselése** az Egyetem irányában, másrészt az önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok rendelkezésére álló **források szakszerű felhasználásának támogatása**. Ennek keretében olyan – együttműködésen alapuló – szervezési megoldást szükséges kialakítani, amely valamennyi szakkollégium esetében **megőrzi a meglévő döntési kompetenciát és mozgásteret**. A fentiekén túl, az adminisztratív háttér biztosítására az önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkező szakkollégiumok esetében megfelelő megoldás lehet (a) *egy ügyintéző közös alkalmazása*, vagy (b) más szervezeti keretbe tartozó ügyintézők kijelölése az adminisztráció támogatására.

4.2. Az épületek és a közüzemi költségek kezelése

A Stratégia korábbi megállapítása szerint az egyes szakkollégiumi közösségek önmeghatározása, szakkollégiumi hagyományaik elválaszthatatlanok az általuk használt közösségi terektől. **Az önálló épülettel rendelkező szakkollégiumokat mindenképpen jelenlegi elhelyezésükben kell megőrizni**. Hasonlóképpen fontos, hogy a **más kollégiumi épületben elhelyezést nyert szakkollégiumok** mindenképpen számíthassanak **jelenlegi elhelyezési körülményeik fenntartására**, amennyiben pedig – az Egyetem kedvező finanszírozási helyzete esetén – a jövőben annak fejlesztésére kerül sor, az ezzel kapcsolatos döntések meghozatalára az érintett szakkollégiumokkal egyetértésben kerüljön sor.

Az önálló épülettel rendelkező szakkollégiumok esetében megfelelő figyelmet kell fordítani az **épületek állagának megóvására** és – az Egyetem gazdálkodási lehetőségeinek függvényében – **felújítására**. Erdemes arra utalni, hogy a szakkollégiumi épületek *az Egyetemről alkotott összképet is meghatározó, reprezentatív funkciót is betöltenek*, a szakmai, közéleti programok keretében gyakran kerül sor hazai és külföldi közjogi tisztségviselők, vezető tudósok és gyakorlati szakemberek meghívására. A **más kollégiumi létesítményekben** (a Nándorfejérvári úti Kollégiumban) **elhelyezett szakkollégiumok** esetében szükséges átfogóan **felmérni**, hogy az egyes szakkollégiumok számára jelenleg rendelkezésre álló **közösségi terek** alkalmasak-e a szakkollégiumi működéshez kapcsolódó egyes funkciók betöltésére, és rövid távon megvalósítható tervet készíteni – szükség esetén – az átalakítások elvégzésére, **infrastrukturális feltételek** biztosítására. Külön kiemelhető az Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium és az Illyés Sándor Szakkollégium azon igénye, hogy egy-egy kollégiumi lakóegység felszabadításával egy-egy önálló választmányi iroda, szemináriumi terem, valamint könyvtárterem kerülhessen számukra kialakításra.

Az önállóan gazdálkodási jogkörrel rendelkező szakkollégiumok korlátozott bevételi lehetőségeikre tekintettel nem tudják átvállalni közüzemi költségeik fedezetét – a Kollégiumi stratégia megállapítása szerint is „*a közüzemi díjak teljes összegének átterhelése a szakkollégiumok működését veszélyezteti*”⁵⁰. **Elengedhetetlen, hogy a közüzemi költségeket e szakkollégiumok esetében – a korábbi, jó gyakorlatnak megfelelően – továbbra is a központi költségvetésből fizesse az Egyetem.**

A fenti megoldásokkal **az Egyetem** tulajdonképpen azt vállalja fel, hogy **a szakkollégiumi szakmai közösség együttalakásának és szakmai munkájának alapfeltételét biztosítja** két módon: (a) az épület, vagy épületrész biztosításával, megtartva az egyes intézmények jelenlegi elhelyezését, (b) az épület, vagy épületrész *működésének* alapszintű biztosításával. E megközelítés összhangban van a 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet tételes előírásaival, amelyeknek megfelelően „*(F)felsőoktatási*

⁵⁰ Lásd: Kollégiumi stratégia 9.

*intézmény keretében működő szakkollégium esetében a felsőoktatási intézmény (...) biztosítja a szakkollégium tagjai számára a működés és az együttlakás infrastrukturális feltételeit.*⁵¹

Szükséges választ adni arra a kérdésre is, hogy az Egyetemi Kollégium **Nándorfejérvári úti épületében elhelyezett három szakkollégium** esetében a fenti – a működés és az együttlakás infrastrukturális feltételeinek biztosítására vonatkozó – vállalás milyen módon biztosítható. Amellett, hogy az önállóan gazdálkodó Bolyai Kollégium az Egyetemi Kollégiummal kötött megállapodás alapján járul hozzá a Nándorfejérvári úti Kollégium üzemeltetési költségeihez, indokolt annak rögzítése, hogy – az Eötvös Collegiumhoz és a Bibó István Szakkollégiumhoz hasonlóan – e szervezeti egységet **ne terhelje** a szakkollégisták létszámának arányában **a közüzemi költségekhez való hozzájárulás kötelezettsége**. Erre a körülményre, valamint az önálló bevétellel nem rendelkező Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium és Illyés Sándor Szakkollégium hasonló elv szerinti támogatására tekintettel meg kell vizsgálni, hogy *az Egyetemi Kollégium számára* indokolt-e ebben a vonatkozásban *kompenzációt biztosítani*.

A fentiekén túl két módon indokolt a **szakkollégiumok közüzemi költségekhez való hozzájárulásának** hangsúlyosabbá tétele:

- (a) nagyobb kutatási programok, szakmai pályázatok keretében rezsiköltség tervezése, amelyek esetében az adott szakkollégium kutatóhelyként szerepelhet,
- (b) a szakkollégiumok számára kiírt pályázatok keretében rezsiköltség tervezése (amennyiben azt a pályázat lehetővé teszi), legfeljebb a pályázati összeg 20%-ának arányáig.

A fenti javaslatok az előző évek költségvetési tételeihez képest *nem járnak nagyobb forrás-igénnyel* az Egyetem számára, ugyanakkor **világos és fenntartható működési kereteket** jelentenek. A szakkollégiumok számára is nagy jelentőséggel bír, ha infrastruktúrájuk hosszú távú, kiszámítható keretek között biztosított.

4.3. Differenciált támogatási rendszer

Attól függően, hogy az egyes szakkollégiumok rendelkeznek-e önálló épülettel, valamint önálló gazdálkodási jogkörrel, az egyes költségtípusok eltérő módon, az egyes költségek pedig eltérő mértékben érintik őket. A szakkollégiumi működésben különválaszthatók (a) a **kollégiumi alpműködéshez** kapcsolódó költségek, (b) a **szakmai alpműködéshez** kapcsolódó költségek, valamint (c) a **szakmai többlettevékenységhez** kapcsolódó költségek. A meglévő forrásokra és bevételi lehetőségekre tekintettel – differenciált keretben – **valamennyi költségtípus esetén indokolt az Egyetem támogatásának biztosítása**.

Az Egyetem korábbiakban kialakított szakkollégiumi támogatási kerete fontos kiindulási alapot jelent a támogatási rendszer kialakítása során, amelyet azonban a korábbi, egységes keretösszeg helyett a következő struktúrában indokolt kialakítani:

- (a) az egyes szakkollégiumok működésének sajátosságaihoz igazodóan eltérő mértékű, és célhoz kötött *kiegészítő támogatással* szükséges biztosítani a *kollégiumi alpműködéshez* szükséges forrásokat,
- (b) az egyes szakkollégiumok szakmai munkájának sajátosságaihoz igazodóan eltérő mértékű, és célhoz kötött *támogatással* szükséges biztosítani a *szakmai alpműködéshez* szükséges forrásokat,
- (c) a *szakmai többlettevékenységek* támogatását az egyes szakkollégiumok szakmai teljesítményétől kell függővé tenni.

⁵¹ Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 20. § (5) bekezdés

A **kollégiumi alampüködéshez kapcsolódó költségek** az önálló épülettel rendelkező, önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező szakkollégiumokat terhelik, amelyeknek a szakmai munka szervezésétől függetlenül, annak előfeltételeként az épületek őrzéséről, takarításáról, karbantartásáról, biztonságos üzemeltetéséről is gondoskodniuk kell – lehetséges bevételeiknek ugyanakkor a férőhelyek viszonylagosan kis száma szükségképpen határt szab. Az egyes szakkollégiumok **költségvetésének szerkezetétől függően lehet indokolt – a közüzemi költségek központi költségvetésből történő fizetése mellett – a kollégiumi alampüködéshez kapcsolódó központi egyetemi kiegészítő támogatás igénybevétele.**

A **szakmai alampüködéshez kapcsolódó költségek** – amennyiben szakmai munkájukat megfelelő színvonalon, versenyképesen kívánják folytatni – valamennyi szakkollégiumot terhelik. A szakkollégiumok jelenlegi működési keretei között a szakmai munkához kapcsolódó alapvető költségekre attól függően jutnak – eltérő nagyságrendű – források, hogy az adott intézmények önállóan gazdálkodnak-e. Az eredményes szakkollégiumi munka hosszú távú fenntartásának követelménye és a minőségbiztosítás szempontjából ugyanakkor az is elégtelennek bizonyul, ha a szakmai munka finanszírozása túlnyomó részben bizonytalan pályázati forrásokon alapul. Érdemes utalni arra, hogy **az ELTE szakkollégiumai is versenyhelyzetben vannak**, sok esetben jóval kedvezőbb finanszírozási háttérrel alapítványi, egyházi, vagy egyetemi fenntartású szakkollégiumokkal szemben. Az, hogy saját szakkollégiumai továbbra is élen járjanak a tehetséggondozásban, és kiemelkedő eredményekkel szerepeljenek a hallgatói kiválóságához kapcsolódó mutatókban, az Egyetemnek is stratégiai érdeke. Ennek megfelelően biztosítani szükséges azt a támogatási keretet, amely valamennyi szakkollégium esetében – az egyedi sajátosságokra is tekintettel – megteremti a **szakmai alampüködés feltételeit**. Az egyes szakkollégiumok esetében jelenlegi gazdálkodási kereteik, bevételi lehetőségeik, valamint a Stratégia által javasolt, a kollégiumi alampüködéshez kapcsolódó támogatás mellett eltérő mértékű **támogatásra van szükség a szakmai alapfeladatok biztonságos ellátásához.**

Az együttműködés infrastrukturális feltételeinek biztosítása és a kollégiumi alampüködés kiegészítő támogatása mellett a szakmai alampüködés támogatása egyértelmű, **stratégiai jelentőségű választás** az Egyetem részéről abban a tekintetben, hogy *önkormányzatisággal rendelkező, értékteremtő oktatási műhelyeknek*, és nem önfenntartó kollégiumoknak tekinti a szakkollégiumokat. E vállalás összhangban van a kutatóegyetemi minősítés feltételével is, amely szerint a tehetséggondozást – ezen belül *a szakkollégiumok működtetését – kiemelt feladatként kell végezni.*⁵²

A szakkollégiumok szakmai munkára vonatkozó **támogatási rendszerében** is érdemes megjeleníteni olyan elemeket, amelyek **a teljesítményen, a szakmai munka mérhető eredményein alapulnak**. Ennek megfelelően a **szakmai többlettevékenységek támogatását** egy előzetesen meghatározott, valamennyi szakkollégium esetében egységesen értékelhető mérőszám alapulvételével szükséges biztosítani. Ennek lehetséges, de nem kizárólagos eleme lehet például az **OTDK helyezések**, a szakkollégiumi kiadványok (tudományos és közéleti közlések), referált folyóiratokban született cikkek, a nemzetközi és hazai konferenciák, kerekasztal-beszélgetések, synposionok (előadások, poszterek), elnyert és megvalósított szakmai és közéleti pályázatok, hazai és nemzetközi versenyeken elért eredmények stb. után járó, előzetesen meghatározott összegű támogatás.

Ebben az összefüggésben fontos rámutatni a szakmai alampüködéshez kapcsolódó támogatás és a szakmai többlettevékenység támogatásának viszonyára: míg előbbi az eredményes szakmai munka alapfeltételeit biztosítja, amely nélkül az eredményesség sem biztosítható, az utóbbi a teljesítmény elismerésére és az eredményesség fokozására szolgáló ösztönző elem a támogatási rendszerben.

Érdemes kiemelni, hogy az Nftv. kifejezetten rendelkezik arról, hogy *„a szakkollégium hallgató tagja részére a szakkollégiumban kifejtett kiemelkedő tevékenysége elismeréseként ösztöndíj adományozható. A szakkollégiumi ösztöndíjat a felsőoktatási intézményben működő szakkollégium esetében a felsőoktatási intézmény (...) biztosítja.”*⁵³ A szakkollégiumok szakmai többlettevékenységének teljesítmény alapján történő támogatása útján az Egyetem a törvényben

⁵² Lásd: 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés d) pont

⁵³ Lásd: Nftv. 85/D. §

rögzített célkitűzéssel összhangban, a hallgatói kiválóságra tekintettel biztosíthat támogatást, ugyanakkor azzal közvetlenül az egyes intézmények szakmai munkáját, eredményességének fenntartását segítheti.

4.4. A szakkollégiumi munka értékelése és a támogatások nyilvánossága

Ahhoz, hogy a szakkollégiumok működése és a szakkollégiumi szakmai munka színvonala hosszú távon fenntartható legyen, **az ellátandó feladatokhoz igazodó nagyságrendű**, évente azonos (az Egyetem rendelkezésére álló források mértékétől függően növekvő mértékű) **keretet szükséges a támogatási rendszer fenntartására biztosítani.**

A keretösszegeken belül az egyes támogatási formákra (kollégiumi alpműködés kiegészítő támogatása, szakmai alpműködés támogatása, teljesítménytől függő szakmai többlettámogatás) **jutó összegeket évente szükséges meghatározni, a szakkollégiumok által benyújtott támogatási kérelmek függvényében.** A szakkollégiumi támogatási kérelmek egyúttal arra is lehetőséget adnak, hogy **az Egyetem** szakmai és gazdasági vezetése minden évben a releváns adatok birtokában **megfelelő képet alakítson ki az egyes szakkollégiumok gazdálkodásának hatékonyságáról, szakmai munkájáról és annak eredményességéről.**

A rögzített összegű szakkollégiumi támogatási keretből az egyes támogatási típusokra jutó összegek éves nagyságrendjének meghatározására és a támogatási kérelmek elbírálására egy eseti testületet szükséges összehívni. **A Rektor Úr által felkért testületben az egyetemvezetés és a szakkollégiumok képviselői egyaránt helyet kapnának.** A támogatási kérelmek és a **szakmai teljesítmény mérésére alkalmas** (a testület által meghatározandó) **indikátorok** alapján elnyerhető, címzett támogatások lehetővé teszik, hogy az Egyetem az egyes szakkollégiumok intézményi sajátosságaihoz, adott évre vonatkozó szakmai programjához, teljesítményéhez igazodóan biztosítson támogatást, amely ennek megfelelően valamennyi szervezeti egység számára hozzáférhető, transzparens és nyomon követhető.

A fentiekén túl, törekedni kell arra, hogy az egyes szakkollégiumokhoz kötődő **alumni, és más civil szervezetek**⁵⁴ **fokozatosan, egyre nagyobb arányban kapcsolódjanak be a szakkollégiumi támogatási keret biztosításába.** Lépéseket kell tenni abba az irányba, hogy az alumni szervezetek az egyes szakkollégiumok kiemelkedően tehetséges tagjai számára **ösztöndíjakat hozzanak létre.**

A Stratégiának megfelelő költségvetési támogatásnak **megfelelő súllyal kell kezelnie a szakkollégiumi munkát és annak mérhető eredményességét.** A differenciált, célhoz kötött támogatási rendszer **kiszámítható, átlátható és ellenőrizhető kereteket** teremt mind az Egyetem gazdasági vezetése, mind pedig az egyes szakkollégiumok számára.

V. A szakkollégiumi munka irányításához kapcsolódó javaslatok

A szakkollégiumi munka koordinálását, a stratégiai és szervezési kérdések egyeztetését, valamint a szakkollégiumok kommunikációjának összehangolását érdemes **nagyobb rendszerességgel és intenzitással** folytatni. A **Szakkollégiumi Hálózat Testülete** erre megfelelő fórumot biztosít, amely ennek megfelelően fontos szerepet tölthet be az Egyetem kiválóságának, kiemelt minőségének megőrzésében.

Természetesen az is kiemelt fontosságú, hogy az egyes szakkollégiumok **rendszeres szakmai kapcsolatot és együttműködést** alakítsanak ki azokkal a **karokkal**, amelyek hallgatói a szakkollégiumi képzésben részt vesznek. Az együttműködés és az egyeztetés keretei természetesen

⁵⁴ Az Eötvös Collegiumban az Eötvös Collegium Baráti Köre, a Bibó István Szakkollégiumban a Bibó István Szakkollégium a Felelős Értelmiségért Alapítvány, a Bolyai Kollégiumban a Bolyai Baráti Kör, stb.

intézményenként változóak lehetnek – ennek egyik lehetséges fóruma a szakkollégiumok szakmai munkájáról szóló éves beszámoló a kari tanácsokon.⁵⁵

Hasonlóképpen fontos szerepet tölt be a szakkollégiumi **választmányok, diákbizottságok együttműködése** közös szakmai, közéleti és közösségi programok mentén a hallgatói önkormányzattal és az egyes **hallgatói szervezetekkel**.

⁵⁵ Az Állam- és Jogtudományi Kar és a Bibó István Szakkollégium együttműködésében többéves hagyományra visszanyúló, jó gyakorlatnak tekinthető a Szakkollégium Kari Tanács előtti éves beszámolója. Hasonlóképpen jó gyakorlatnak tekinthető a Bolyai Kollégium beszámolója a két kar professzorait magában foglaló Bolyai Baráti Kör számára.

1. melléklet: Az ELTE szakkollégiumainak eredményessége az Országos Tudományos Diákköri Konferencián

2011. évi OTDK – díjak száma

	I.	II.	III.	Szakkoll. összesen	ELTE összesen
EC	7 ⁵⁶	14	4	25	
Bibó	3 ⁵⁷	3	1	7	
Bolyai	1 ⁵⁸	4	4	9	
Angelusz	0	0	0	0 ⁵⁹	
Illyés	2	0	3	5	
Szakkoll. összesen				46	231 ⁶⁰
Átlagos hallgatói létszám				400 ⁶¹	25.151 ⁶²

2013. évi OTDK – díjak száma

	I.	II.	III.	Szakkoll. összesen	ELTE összesen
EC	16 ⁶³	6	5	27	
Bibó	5	4	0	9	
Bolyai	2	3	3	8	
Angelusz	2	0	0	2	
Illyés	3	3	4	10	
Szakkoll. összesen				56	236 ⁶⁴
Átlagos hallgatói létszám				400	22.673 ⁶⁵

2. melléklet: A szakkollégisták által elnyert köztársasági ösztöndíjak száma

2009-2014

tanév	EC	Bibó	Bolyai	Angelusz	Illyés
2009/2010	20	9	8	0	5
2010/2011	33	6	13	0	1
2011/2012	30	5	10	0	5
2012/2013	18	6	10	4	5
2013/2014	33	3	13	4	9

⁵⁶ Egy hallgató Pro Scientia Díjban is részesült.

⁵⁷ Egy hallgató Pro Scientia Díjban is részesült.

⁵⁸ Egy hallgató Pro Scientia Díjban is részesült.

⁵⁹ A korábbi évekhez képest kimutatható visszaesés összefügg a bolognai képzési struktúrára való áttéréssel.

⁶⁰ Lásd: Pénzügyi beszámoló az Egyetem 2011. évi költségvetésének végrehajtásáról (*Előterjesztés az ELTE Szenátusa részére, Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság, 2012. május*) 62.

⁶¹ Az átlagos szakkollégiumi létszámok alapján becsült adat.

⁶² Az alapképzésre, mesterképzésre és osztatlan képzésre járó, 2011. október 15-i statisztikai létszám alapján. Lásd: Pénzügyi beszámoló az Egyetem 2011. évi költségvetésének végrehajtásáról 18.

⁶³ Egy hallgató Pro Scientia Díjban is részesült.

⁶⁴ Lásd: Beszámoló az ELTE „Önálló lépések a tudomány területén” TÁMOP-projekt Tudományos Diákköri Alprojekt keretében az ELTE részvételéről a XXXI. OTDK Szekcióiban

⁶⁵ Az Oktatási Igazgatóság 2013. október 15-i statisztikai létszámra vonatkozó tájékoztatása alapján.

3. sz. melléklet: Az ELTE szakkollégiumai pénzügyi helyzetének általános áttekintése a 2014. évi költségvetési adatok alapján⁶⁶

UTKÓD	Utalványkód megnevezése	Állami támogatás	Egyéb bevétel	BEVÉTELEK ÖSSZESEN	Személyi juttatások	Járulékok	Dologi kiadások	Felhalmozási kiadások	KIADÁSOK ÖSSZESEN
248	KOL Eötvös József Collegium	23 268,50 ⁶⁷	23 986,00	47 254,50	21 994,80	6 354,60	15 905,11 ⁶⁸	2 999,99	47 254,50
	ÖSSZESEN	23 268,50	23 986,00	47 254,50	21 994,80	6 354,60	15 905,11	2 999,99	47 254,50

UTKÓD	Utalványkód megnevezése	Állami támogatás	Egyéb bevétel	BEVÉTELEK ÖSSZESEN	Személyi juttatások	Járulékok	Dologi kiadások	Felhalmozási kiadások	KIADÁSOK ÖSSZESEN
243	KOL Bibó Kollégium	10 622,50 ⁶⁹	9 029,54	19 652,04	6 740,40	1 988,91	8 274,78 ⁷⁰	2 647,95	19 652,04
	ÖSSZESEN	10 622,50	9 029,54	19 652,04	6 740,40	1 988,91	8 274,78	2 647,95	19 652,04

UTKÓD	Utalványkód megnevezése	Állami támogatás	Egyéb bevétel	BEVÉTELEK ÖSSZESEN	Személyi juttatások	Járulékok	Dologi kiadások	Felhalmozási kiadások	KIADÁSOK ÖSSZESEN
245	KOL Bolyai Kollégium	10 189,00 ⁷¹	8 978,70	19 167,70	7 980,00	2 316,56	6 209,47 ⁷²	2 661,67	19 167,70
	ÖSSZESEN	10 189,00	8 978,70	19 167,70	7 980,00	2 316,56	6 209,47	2 661,67	19 167,70

		Állami támogatás	Egyéb bevétel	BEVÉTELEK ÖSSZESEN	Személyi juttatások	Járulékok	Dologi kiadások	Felhalmozási kiadások	KIADÁSOK ÖSSZESEN
	Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium	610,00 ⁷³		610,00	610,00				610,00
	ÖSSZESEN	610,00		610,00	610,00				610,00

		Állami támogatás	Egyéb bevétel	BEVÉTELEK ÖSSZESEN	Személyi juttatások	Járulékok	Dologi kiadások	Felhalmozási kiadások	KIADÁSOK ÖSSZESEN
	Illyés Sándor Szakkollégium	610,00 ⁷⁴		610,00	610,00				610,00
	ÖSSZESEN	610,00		610,00	610,00				610,00

⁶⁶ Az adatok forrása a GMF előterjesztése az Egyetem 2014. évi költségvetéséről (16. sz. melléklet). Az adatsorokban nem szerepelnek a közüzemi költségek, amelyek az egyetemi költségvetést terhelik. Ezek mértéke 2014. évi adatok alapján a Eötvös Collegium esetében 31 348,63 a Bibó István Szakkollégium esetében 9 690,27, a Bolyai Kollégium esetében 13 874,76.

⁶⁷ Ebből 9 900,00 forrása az ELTE szakkollégiumi támogatási kerete, 3 000,00 pedig a lakhatási támogatásból javasolt kiegészítés.

⁶⁸ Ebből 7 353,70 szerződéses üzemeltetési kiadás.

⁶⁹ Ebből 3 380,00 forrása az ELTE szakkollégiumi támogatási kerete, 2 000,00 pedig a lakhatási támogatásból javasolt kiegészítés.

⁷⁰ Ebből 6 202,83 szerződéses üzemeltetési kiadás.

⁷¹ Ebből 500,00 forrása az ELTE szakkollégiumi támogatási kerete, 2 000,00 pedig a lakhatási támogatásból javasolt kiegészítés.

⁷² Ebből 2 000,00 szerződéses üzemeltetési kiadás.

⁷³ Ennek forrása teljes egészében az ELTE szakkollégiumi támogatásai kerete.

⁷⁴ Ennek forrása teljes egészében az ELTE szakkollégiumi támogatásai kerete.